

ПРОГРАМ ОБАВЕЗНИХ И ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА ЗА СЕДМИ РАЗРЕД

СРПСКИ ЈЕЗИК	
Циљ: Циљеви и задаци: Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.	
Исходи	Начин остваривања
ТЕМА 1: ТЕМА 1. ЈЕЗИК, ГРАМАТИКА, ПРАВОПИС, ОРТОЕПИЈА	
По завршеној теми ученик ће бити у стању да: - разликује глаголске начине и неличне глаголске облике и употреби их у складу са нормом; - одреди врсте непроменљивих речи у типичним случајевима; - уочи делове именичке синтагме; - искаже реченични члан речју, предлошко-падежном конструкцијом, синтагмом и реченицом; - разликује граматички и логички субјекат; - разликује сложени глаголски предикат од зависне реченице са везником да; - препозна врсте напоредних односа међу реченичним члановима и независним реченицама; - идентификује врсте зависних реченица; - примени основна правила конгруенције у	Укупан број часова предвиђених за ову тему је 62 (27 обраде, 35 часова утврђивања). Пропитивањем и вежбањем утврдићу колико су ученици савладали градиво о врстама речи у претходним разредима. На једноставним примерима утврдићу да ли су и колико ученици савладали правописну норму из сваке правописне области. Путем понављања и увежбавања задатака из Радне свеске и Граматике, ученици ће моћи да се подсети градива из претходних разреда. Синтаксичке јединице ћаци препознају тако што им поступно показујем редослед јединица које чине текст. На тај начин подсетиће се појмова речи, синтагме, предикатске реченице и текста. Ћаци самостално изводе вежбе које им помажу да утврде типове јединица. У препознавању врста и подврста речи, зависних реченица и глаголских облика ћацима је кључно полазиште научно градиво у претходном разреду. Како би ученици разликовали појмове књижевног и народног језика извешћу бројне вежбе, на примерима из књижевности и из свакодневног живота.. Ћаци су путем вежбања оспособљени да разумеју значења падежа и глаголских облика. Акценатску норму ученик је способан да примени делимично, али је

реченици; повезује падеж и понуђено значење - разликује личне и неличне глаголске облике; зна категоријална обележја глагола - одређује самостално реченичне чланове у једноставним примерима; препознаје врсте синтагме (у односу на главни члан); - схвати напоредни однос независних реченица; доследно примени правописну норму; - правилно употребљава велико слово у писању властитих имена, географских појмова и назива улица, организација и васионских тела, присвојних придева; примењује правила управног говора; - разликује дугосилазни и дугоузлазни акценат; - одређује место акцента у речи; - зна основна правила акценатске норме на основу увежбавања правилног изговора реченица, пословица, питалица, загонетака;	оспособљен да, слушајући тонске записе или говор непосредно, одреди дужину акцентованог слога. Показивањем Правописа, скрећем пажњу на садржај и области под којима се одређени правописни појам налази. Задавањем примера са намерним грешкама из Граматика и Радних свезака указујем на значај примене правописа, јер са правописним грешкама текст може да буде неразумљив или погрешно протумачен. Упућујем ученике на сајтове неких дневних новина који имају организоване квизове из правописа, што је добар начин да деца код куће, уз забаву, савладају правописна правила. То им помаже да процене колико је правопис незаобилазан део свакодног изражавања. Ученицима који раде по ИОП-у, обим садржаја и методе биће прилагођени и базираће се на интензивном коришћењу визуелних наставних средстава и што већем укључивању у групни рад или рад у пару са ученицима-помагачима. Провера остварености исхода и оцењивање ученика вршиће се на основу усменог одговарања ученика, тестова, контролних задатака, практичних радова, вежби и опште активности и залагања на часовима и ваннаставним активностима.
ТЕМА 2. КЊИЖЕВНОСТ	
По завршеној теми ученик ће бити у стању да: - користи књижевне термине и појмове обрађиване у претходним разредима и повезује их са новим делима која чита; - истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи;	Укупан број часова предвиђених за ову тему је 56 (50 обраде, 6 часова утврђивања). Непознати текст читам ученицима трудећи се да интонацијом и ритмом обезбедим јасноћу текста и концентрацију ученика. Тиме их наводим да одреде које су основне информације које носи текст-проналазе главне ликове, одређују радње текста, поруку текста. Постављањем питања наводим ученике да одвоје битно од небитног у тексту и тако дођу до главних мотива и одвоје их од

- чита са разумевањем различите врсте текстова и коментарише их, у складу са узрастом; - разликује народну од ауторске књижевности и одлике књижевних родова и основних књижевних врста; - разликује основне одлике стиха и строфе –укрштену, обгрљену и парну риму; слободни и везани стих; рефрен; - тумачи мотиве и песничке слике у одабраном лирском тексту; - локализује књижевна дела из обавезног школског програма; - разликује етапе драмске радње; - разликује аутора књижевноуметничког текста од наратора, драмског лица или лирског субјекта; - разликује облике казивања (форме приповедања); - идентификује језичко-стилска изражајна средства и разуме њихову функцију; - анализира идејни слој књижевног дела служећи се аргументима из текста; - уочи разлике у карактеризацији ликова према особинама: физичким, говорним, психолошким, друштвеним и етичким; - разликује хумористички од ироничног и сатиричног тона књижевног дела; - критички промишља о смислу књижевног текста и аргументовано образложи свој став; - доведе у везу значење пословица и изрека са идејним слојем текста; - препозна националне вредности и негује културноисторијску баштину;	споредних. На разлике између књижевних родова указујем радећи неко од тих дела кроз особине сваког књижевног рода појединачно. Лако уочљиве су визуелне разлике (лирика - кратка, епика - дужа, десетерац, драма-дело по улогама). Истицањем особина књижевних врста помажемо ученицима да препознају и разликују приповетку од песме, романе од дневника, и задајем вежбања помоћу којих ће повезивати наслове, ликове и ауторе дела., Ученици ће изабрати неку непознату реч или појам, а онда ће га уз моју помоћ пронаћи. Тако ће научити да се служе речницима, приручницима и енциклопедијама Ученици ће направити пано са насловима, ликовима и ауторима одређених дела, путем асоцијација одређиваће теме и мотиве књижевних дела. Да би ученици препознали стилске фигуре говорим о њиховој улози (функцији) богаћењу језика, сликовитости. Истицањем стихова и њихових особина наводим ученике да препознају дате стилске фигуре. Истицањем стихова који су обележени фигуром омогућавамо ученику да примети њену карактеристику и тако је препозна и одреди. Ученици ће посматрајући стих уочавати особине сложенијих стилских фигура. Објашњењем појмова резиме и кључне речи на примерима (пасус, реченица) задајем вежбе за препознавање кључних речи и краће текстове за писање резимеа. Могућа је и корелација (заједнички часови) са наставницима историје, ради лакшег схватања различитих наставних тема које су повезане са историјским догађајима. Такође, могући су угледни часови који ће омогућити већу мотивисаност и интересовање ученика, путем нових, другачијих приступа и метода рада. Ученицима који раде по ИОП-у, обим садржаја и методе биће прилагођени и базираће се на интензивном коришћењу визуелних наставних средстава и што већем укључивању у групни рад или рад у пару са ученицима-помагачима. Од њих ће се захтевати познавање општих одлика књижевности уз повезивање стечених знања са свакодневним животом.
--	--

- размотри аспекте родне равноправности у вези са ликовима књижевно-уметничких текстова; - препоручи књижевно дело уз кратко образложење; - упореди књижевно и филмско дело настало по истом тексту, позоришну представу и драмски текст;	Провера остварености исхода и оцењивање ученика вршиће се на основу усменог одговарања ученика, тестова, контролних задатака, практичних радова, вежби и опште активности и залагања на часовима и ваннаставним активностима.
ТЕМА 3: ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	
По завршеној теми ученик ће бити у стању да: - говори на задату тему поштујући књижевнојезичку норму; - разликује књижевноуметнички од публицистичког функционалног стила; - састави писани текст у складу са задатом темом наративног и дескриптивног типа; - напише једноставнији аргументативни текст позивајући се на чињенице; - користи технички и сугестивни опис у изражавању; - препозна цитат и фусноте и разуме њихову улогу; - пронађе потребне информације у тексту; - напише електронску (имејл, смс) поруку поштујући нормативна правила; - примени различите стратегије читања (информативно, доживљајно, истраживачко и др.); - састави текст репортажног типа (искуствени или фикционални); - препричава текст са променом редоследа догађаја; - проналази у тексту основне информације и изводи закључке; - пише позивнице, захвалнице и-мејл поруке;	Укупан број часова предвиђених за ову тему је 26 (0 обраде, 26 часова утврђивања). Слушањем текста ученици добијају основне информације на основу којих ће одговорати на постављена питања. Записивањем плана излагања на табли сви ученици учествују у анализи дела, а давањем конкретних задатака, на пример да из текста издвоје наративне или дескриптивне делове текста, као и физички изглед и особине ликова усвојиће и препознавати нове појмове. Говорне вежбе су углавном повезане са различитим животним ситуацијама и искуствима ученика, што уз одговарајуће захтеве које пишем на табли ученицима омогућава да прате и говоре на задату тему. На тај начин развијају говорну културу. Слушањем прича и песама са звучних читанки уочаваће одлике изражајног читања и рецитовања уз објашњења појмова интонација, дикција, темпо и акценат. Прављењем намерних грешака у читању ученицима ћу указати на разлику између књижевног и некњижевног језика. Ученици ће добити задатак да сакупе што већи број некњижевних речи, а онда ће их замењивати књижевним. Планирани домаћи задаци и писмене вежбе су прилика да се развија креативност, маштовитост и писменост, као и да се богати речник. Теме су прилагођене узрасту, искуству и интересовањима ученика. Уз тему ученици добијају упутства и план излагања. Да би схватили значај писмености и правописа повремено ће добијати реченице са намерним грешкама (састављеним речима, без знакова интерпункције), такође

разуме легенде, табеле; - препознаје синониме, хомониме, антониме, полисемију; одређује значење непознате речи на основу састава и - контекста речи у једноставним примерима; на примерима једноставних фраза - примећује основно и пренесено значење речи	задаћу им реченице у којима ће подвлачити или прецртавати сувишне речи и изразе. На часовима анализе домаћих задатака сами ће оцењивати и изабрати најбољи рад, а тиме развијају критичност и смисао за разликовање добрих и мање добрих радова, као и такмичарски дух и жељу да буду похваљени и награђени. Ученицима који раде по ИОП-у, обим садржаја и методе биће прилагођени и базираће се на интензивном коришћењу визуелних наставних средстава и што већем укључивању у групни рад или рад у пару са ученицима-помагачима. Провера остварености исхода и оцењивање ученика вршиће се на основу усменог одговарања ученика, тестова, контролних задатака, практичних радова, вежби и опште активности и залагања на часовима и ваннаставним активностима.
Напомена (пројектна настава)-Пројектна настава ће се реализовати у оквиру теме Језичка култура. Ученици ће добити задатак да сакупе што већи број некњижевних речи, а онда ће их замењивати књижевним, радиће самостално или у групама, прикупљати податке и осмишљавати на који начин да представе резултате рада.	

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Циљ: Стицање основних знања која ће ученицима омогућити да се писаним и усменим путем на правилан начин изражавају на страном језику. Овладавање вокабуларом и граматичким правилима како би били у могућности да комуницирају са људима из других земаља и били охрабрени да наставе, на вишем нивоу и самостално, учење страног језика. Стицање свести и сазнања о односу матерњег и енглеског језика и позитивног става према страним језицима и културама.

Исходи	Начин остваривања
ТЕМА 1. PAST AND PRESENT	
По завршеној теми ученик ће бити у стању да: - Разуме општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова	На самом почетку се врши израда и анализа иницијалног тестирања. Кроз

(кратке приче, извештаји, огласи, временске прогнозе и сл.) уз одговарајуће илустративне елементе - На матерњем језику саопштава основну тему и најважније информације краћег писаног текста - Резимира текст који слуша или чита ослањајући се у мањој мери на језичка средства која се у њему појављују - Уз дуже паузе и уз помоћ саговорника, саопштава основне информације о себи и свом непосредном окружењу, тражи одређени предмет, користећи кратке једноставне исказе - Уз краће паузе и минималну помоћ саговорника, размењује информације, тражи одређени предмет, објашњење, услугу, повезујући неколико краћих исказа у смислену целину - На једноставан начин излаже на задату тему и одговара на питања која се односе на њу - На једноставан начин излаже на задату тему и одговара на питања која се односе на њу - Описује искуства, активности и догађаје из прошлости користећи једноставније језичке структуре и увежбану лексику - Познаје најзначајније историјске догађаје циљних култура - Препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости циљних култура - Препознаје повезаност најважнијих појава из историје циљних култура и опште историје	занимљиве приче из прошлости и препричавање сопствених доживљаја, ученици увежбавају начине грађења прошлих времена и адекватну употребу истих. Ученицима се ликови из обрађених текстова приближавају путем слика и илустрација, као и кроз корелацију са историјом. Слушање текстова са диска им буди интересовање, с обзиром да су учесници њихови вршњаци и на тај начин се код ученика развија мотивација да разумеју преслушани текст и да самостално користе свакодневна питања и одговоре на страном језику. Познавање вокабулара и глаголских времена се проверава кроз самосталну израду граматичких вежбања, кратких састава, укрштеница, квива. Ученици се охрабрују да учествују у дијалозима и раду у групи како би се граматички исправно изражавали и користили већ познати и вокабулар који се тренутно обрађује. Креативност им развијају игре меморије и разговори у пару о свакодневном животу, сопственим допадањима, интересовањима и плановима.
ТЕМА 2. FAME AND FORTUNE	
По завршеној теми ученик ће бити у стању да:	Ученицима је путем слика и илустрација

- Разуме општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова (кратке приче, извештаји, огласи, временске прогнозе и сл.) уз одговарајуће илустративне елементе - На матерњем језику саопштава основну тему и најважније информације краћег писаног текста - На основу смисла читавог текста и садржаја појединачних делова открива значења непознатих речи и конструкција - Познаје и користи ограничен број фреквентних морфолошких облика и синтаксичких структура у оквиру наученог репертоара језичких средстава - Познаје и користи ограничен број фреквентних морфолошких облика и синтаксичких структура у оквиру наученог репертоара језичких средстава - Користи фреквентне лексичке елементе који се односе на теме и ситуације из његовог непосредног искуства - Поставља и одговара на 2–3 повезана питања, о познатим темама, у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, уз одговарајућу помоћ саговорника и понављање - Познаје и користи одређени број граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке, као и основне начине творбе и флексије именица, глагола, придева, прилога	приближена материја, а слушање са диска им развија креативност и машту да и сами буду мотивисани да разговарају о свакодневним темама на енглеском језику. Они утврђују граматичка правила и проширују вокабулар кроз дијалоге, вежбање изговора, састављање кратких текстова, допуњавање и повезивање израза и реченица. Охрабрени су да самостално учествују у конверзацији кроз игре, укрштенице и давање одговора када им је дат вишеструки избор. Ученици праве и мини пројекат како би усавршили изражавање прошле и садашње радње. У оквиру ове наставне теме проверава се ниво стеченог знања путем израде првог писменог задатка.
ТЕМА 3. HEALTH AND SAFETY	
По завршеној теми ученик ће бити у стању да: - Разуме општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова (кратке приче, извештаји, огласи, временске прогнозе и сл.) уз одговарајуће илустративне елементе - На матерњем језику саопштава основну тему и најважније информације краћег писаног текста - Резимира текст који слуша или чита ослањајући се у мањој мери на језичка средства која се у њему појављују	Кроз слушање и читање текстова и каснији разговор о њима ученици вежбају конверзацију о узрочно-последичним радњама и ситуацијама, као и оним хипотетичким. Они постављају питања и дају одговоре, израђују граматичка вежбања усменим и писаним путем, вежбају изговор, и на тај начин проширују

- Повезује неколико кратких исказа у кратак, везани текст о блиским темама - Писаним путем доставља/тражи или преноси детаљније информације, обавештења или податке о себи и другима - Пише кратке приче од понуђеног језичког материјала на узрасно адекватне теме - Познаје и користи ограничен број фреквентних морфолошких облика и синтаксичких структура у оквиру наученог репертоара језичких средстава - Учествоје у неформалном и формалном разговору (нпр. са наставницима, службеним лицима и сл.), поставља и одговара на неколико питања у низу на познате теме у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, уз евентуалну помоћ и понављање - Познаје и користи одређени број граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке, као и основне начине творбе и флексије именица, глагола, придева, прилога	вокабулар новим речима и изразима. Кроз израду квиза водимо разговор о томе како би се они снашли и одреаговали у екстремним условима живота. Употребу модалних глагола о могућим позитивним, односно негативним последицама човековог односа према природи и непосредној околини вежбају усменим и писаним путем. Савладавање граматичких правила и вокабулара остварује се и путем игре и израде мини пројекта. Писменим и усменим путем проверавам ниво стеченог знања.
ТЕМА 4. HEROES	
По завршеној теми ученик ће бити у стању да: - Разуме општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова (кратке приче, извештаји, огласи, временске прогнозе и сл.) уз одговарајуће илустративне елементе - На матерњем језику саопштава основну тему и најважније информације краћег писаног текста - Резимира текст који слуша или чита ослањајући се у мањој мери на језичка средства која се у њему појављују - Познаје и користи ограничен број фреквентних морфолошких облика и синтаксичких структура у оквиру наученог репертоара језичких средстава - Познаје и користи једноставније граматичке елементе и конструкције - Прецизно описује искуства, активности и догађаје из садашњости и прошлости у виду дескриптивних и наративних текстова користећи познате сложеније језичке структуре	На основу задатих илустрација ученици дају одговоре на постављена питања и састављају сопствене реченице, и тако увежбавају већ стечени и усвајају нов вокабулар. Такође савладавају и правилну употребу и грађење прошлог перфекта кроз израду граматичких вежбања у уџбенику и радној свесци. Кроз разговор и састављање кратких текстова усавршавају употребу модалних глагола у прошлом времену како би препричали догађаје из прошлости. Вежбају правилан изговор карактеристичних речи и утврђују знања о

и адекватну лексику - Уз краће паузе и минималну помоћ саговорника, размењује информације, тражи одређени предмет, објашњење, услугу, повезујући неколико краћих исказа у смислену целину - Пише једноставне податке о себи и лицима из блиског окружења, у обрасцима, упитницима или табелама - Писаним путем доставља/тражи или преноси детаљније информације, обавештења или податке о себи и другима - Поседује ограничени репертоар готових израза и вишечланих конструкција за исказивање свакодневних конкретних активности и потреба - Познаје најзначајније историјске догађаје циљних култура - Препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости циљних култура - Препознаје повезаност најважнијих појава из историје циљних култура и опште историје - Познаје и користи одређени број граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке, као и основне начине творбе и флексије именица, глагола, придева, прилога - Пише краће текстове од неколико логички повезаних реченица о узрасно релевантним темама (о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота)	животу познатих историјских личности кроз слушање са диска и давање одговора на постављена питања. Састављају реченице и кратке текстове изражавајући своје неостварене жеље, играју игре, повезују илустрације са одговарајућим речима и састављају интервју по слободном избору. Писменим и усменим путем проверавам ниво стеченог знања.
TEMA 5. OUR ENVIRONMENT	
По завршеној теми ученик ће бити у стању да: - Разуме општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова (кратке приче, извештаји, огласи, временске прогнозе и сл.) уз одговарајуће	Ученици слушају чланак из новина, усвајају нов вокабулар и кроз примере долазимо заједно до закључка на који

илустративне елементе - На матерњем језику саопштава основну тему и најважније информације краћег писаног текста - Резимира текст који слуша или чита ослањајући се у мањој мери на језичка средства која се у њему појављују - Зна за регије и државе у којима се страни језик користи као већински - Познаје животне услове који владају у појединим екосистемима света (клима, географске одлике и сл.) где се користи страни језик - Познаје најтипичније представнике појединих екосистема света где се користи страни језик и доводи их у везу са одликама екосистема - Познаје и користи једноставније граматичке елементе и конструкције - Пише краће текстове од неколико логички повезаних реченица о узрасно релевантним темама (о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота) - Разуме основни смисао и главне информације јасно артикулисаних монолошких излагања, прича, презентација и предавања на узрасно адекватне и блиске теме, уз одговарајућу визуелну подршку - Прецизно описује искуства, активности и догађаје из садашњости и прошлости у виду дескриптивних и наративних текстова користећи познате сложеније језичке структуре и адекватну лексику - Течно и с лакоћом описује себе и околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, искуства/догађаје из прошлости и планове за будућност - Разуме основни смисао и главне информације споријих, јасно артикулисаних монолошких излагања и прича о познатим и узрасно адекватним темама, уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања - Разуме основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са)говорника о блиским и познатим темама, уколико се говори разговетно и умереним темпом - Поседује ограничени репертоар готових израза и вишечланих конструкција за	начин се директан говор трансформише у индиректан. Они утврђују граматичка правила кроз израду граматичких вежбања, исправљање неправилних реченица у правилне, допуњавају дијалоге, вежбају изговор речи и израза. Трансформишу задате инструкције и заповести у индиректан говор и вежбају употребу кроз допуњавање примера и састављање сопствених и кроз израду мини пројекта. Развијају креативност и мотивишу се кроз читање комада који глуме по улогама. Ниво стеченог знања проверавам писменим и усменим путем. У оквиру ове наставне теме проверава се ниво стеченог знања путем израде другог писменог задатка.
--	--

исказивање свакодневних конкретних активности и потреба - Познаје основне појаве свакодневног живота циљних култура (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода) - Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у различитим аспектима свакодневног живота и прихвата постојање разлика	
ТЕМА 6. RELATIONSHIPS	
По завршеној теми ученик ће бити у стању да: - Разуме општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова (кратке приче, извештаји, огласи, временске прогнозе и сл.) уз одговарајуће илустративне елементе - На матерњем језику саопштава основну тему и најважније информације краћег писаног текста - Резимира текст који слуша или чита ослањајући се у мањој мери на језичка средства која се у њему појављују - Повезује неколико кратких исказа у кратак, везани текст о блиским темама - Познаје и користи једноставније граматичке елементе и конструкције - Пише кратке приче од понуђеног језичког материјала на узрасно адекватне теме - Размеђује основне информације о плановима и обавезама - Пише краће текстове од неколико логички повезаних реченица о узрасно релевантним темама (о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота) - Поставља и одговара на 2–3 повезана питања, о познатим темама, у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, уз одговарајућу помоћ саговорника и понављање - Познаје и користи одређени број граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке, као и основне начине творбе и флексије именица, глагола, придева, прилога.	Ученици кроз слушање дијалога са диска и повезивање илустрација са радњом утврђују исказивање допадања, односно недопадања и употребу герунда и инфинитива уз одговарајуће глаголе. Усвајају нове изразе, дају одговоре на питања, вежбају изговор карактеристичних речи, воде разговор у паровима. Повезујући понуђене речи са одговарајућим дефиницијама усвајају нов вокабулар и утврђују употребу односних заменица. Ученици се охрабрују да користе речнике за евентуалне непознате речи при изради граматичких вежбања за домаћи задатак. Попуњавају укрштенице, а вежбања са новим вокабуларом раде у групи. Кроз израду квиза, интервјуа и састављање сопствених упитних реченица вежбају постављање питања помоћу упитних речи. Утврђују знања стечена кроз претходно обрађене теме дајући одговоре на постављена питања у пару или

	групи. Писменим и усменим испитивањем проверавам ниво стеченог знања ученика.
Начин оцењивања – ученици ће у току редовне наставе бити оцењивани усменим путем (читање, превод, конверзација) и писаним путем кроз тестове и писмени задатак бројчано од 1 до 5. За ученике који не могу да постигну задовољавајући ниво знања на часовима редовне наставе биће организовани часови допунске наставе. За ученике који нису у могућности да прате предвиђени наставни план, укључени у ИОП, биће оформљен прилагођени наставни план по коме ће усвајати градиво и од њих ће се очекивати усвајање једноставног вокабулара, основних граматичких правила и препознавање основних језичких форми.	

ИСТОРИЈА	
Циљ: Циљ учења историје је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности стекне знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи.	
Исходи	Начин остваривања
ТЕМА 1: Основи проучавања прошлости	
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да : - Доведе у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима - Изводи закључак о повезаности националне историје са регионалном и европском, на основу датих примера - Уочава везу између развоја српске државности током	За ову наставну тему предвиђено је 3 часа 2 часа обраде и 1 часа утврђивања, 1 час иницијално тестирање - Са ученицима води се разговор о појму новог века - Од наставних средстава користимо :учбеник, историјске карте и атласе, аудио- визуелних средстава преко којих ученици путем слике и текста могу да се упознају са карактеристика средњег века, лента времена.

новог века и савремене српске државе	- Улога и значај поделе историјских извора кроз проучавање историје новог века и савременог доба - Хронолошки след догађаја поређани по хронологији и важности -Поред класичне провере ученика, спровешће се иницијална провера знања ученика градива из 6.разреда.
ТЕМА 2: Европа, свет, српска држава и народ на почетку индустријског доба (до средине 19. века)	
Ученик на крају разреда знаће да : - Објасни појам Индустријска револуција (Парна машина и њена примена - промене у друштву, - јачање грађанске класе и појава радничке класе - Политичке револуције (узроци, последице и обележја, европске монархије) - појмови уставности и поделе власти - Примери америчка и француска револуција - Декларација о независности и декларација о слободама грађанина и човека - Укидање феудализма - Наполеоново доба (владавина, ратови, тековине бечки конгрес) - Свакодневни живот и култура (промене у начину живота) - Идеологија - Анализира процес настанка модерних нација и наводи њихове основне карактеристике - Уочава утицај и улогу књижевних и уметничких дела на формирање националног идентитета у прошлости - Уочава утицај историјских догађаја, појава и процеса у	- Ова наставна тема обрађује се 22 часа, 11 обраде и 7 часа утврђивања, 2 часа провере, 2 часа систематизације - Ученици се упознају са појмом револуција и поделом револуција по структури (политичке, грађанске, верске , индустријска) - Ученици треба да знају о појави и развоју грађанских и политичких револуција у Европи и свету кроз Енглеску, Америчку и Француску револуцију.Који су разлози довели до појаве и развоја тих револуција-Ученици се упознају са личностима који су носиоци револуционарних покрета и идеологијама које су обележиле тај период (просветитељство и рационализам) - Развојем Француске историје 18 и 19. века - Улогом и значајем Наполеона Бонапарте и његовом освајачким политиком, и политиком његових наследника који су довели Француску до њеног краха - Револуционарним покретима који су избили на простору западне Европе - Ученици се упознају са родословима појединих породица династија - Ученици треба да знају какве су се промене десиле са променама услед стварања и уједињења Италије и Немачке које ће прерасти и у

савременом друштву - Препознаје историјску подлогу савремених институција и друштвених појава (грађанска права,парламентаризам и уставност) - дате примере, уочава утицај научно технолошког развоја на промене у друштвеним привредним односима и природном окружењу - Пореди положај и начин живота припадника различитих припадника нације	моћне и јаке будуће европске државе.Користе се се слике и филмови с интернета са циљем да ученици сами дођу до закључка и сами изнесу мишљења о сличностима и разликама између европских и прекоокеанских земаља - Ученици треба да знају у чему је улога и значај Грађанског рата у САД-у и који су разлози довели до Источне кризе и опадања Турског Царства. - Ученици се упознају са одликама друге индустријске револуције кроз појаву и употребу технологије и примене нових природних научних дисциплина - Ученици сеупознају са истакнутим личностима: - Џејмс Ват, Волтер, Катарина II, Марија Терезија, Робеспјер, Наполеон Бонапарта, вожд Карађорђе, кнез Милош, кнегиња Љубица, Доситеј Обрадовић, Вук Караџић, прота Матеја Ненадовић, Петар I и Петар II Петровић Његош, Сава Текелија, митрополит Стефан Стратимировић. - Ученици се упознају аудио- визуелним издањима кроз кратке филмове и презентације с циљем да се ученицима што ближе приближи дато градиво садржаји који се односе на Наполеонов поход на Русију, ТВ Епик Хистори на енглеском језику (2019)https://www.youtube.com/watch?v=f3zid1Q23M - Користиће се у пракси и дигитални уџбеници као пример добре праксе - Интернет сајтови: - Vodič za Napoleona, sajt na engleskom jeziku http://www.napoleonguide.com/index.htm
---	--

	- Muzej Francuske revolucije https://musees.isere.fr/musee/domaine-de-vizille-musee-de-la-revolution-fransaise - Српско историјска читанка: Велике силе и Источно питање, документарна емисија ТВ ХРАМ (2017.год.) - https://www.youtube.com/watch?v=hCUJBjCk8c4 - Употребом интернет станица ученици добијају могућност да прошире и надограде већ стечена знања из дате области
ТЕМА 3:ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД У ДРУГОЈ ПОЛОВИНИ XIX ВЕКА	
Ученик ће стећи знање о: - Српска револуција 1804-1835..год. - Основна обележја ток Првог и Другог српског устанка) - Развој модерне српске државе (Аутономија, Хатишерифи,образовне и културне установе) - Политика Уставобранитеља - Прва и друга владавина Милоша и Михаила Обреновића - Доношење Грађанског законика, Начертанија - Црна Гора у доба владичанства - Истакнуте личности:Џејмс Ват, Волтер, Марија Терезија, Мартин Лутер, Вожд Карађорђе, Милош Обреновић, Вук Карађић, прота Матеја Ненадовић - Уочава специфности и тумачења одређених историјских догађаја и појава на основу поређења извора различитог порекла - Уочава пристрасност пропаганду и стереотипе у садржајима историјских извора - знад а употреби податке из табеле у елементарном	- Ова наставна тема ради се у 24 часа 12 часа обраде и 9 часова утврђивања, 1 провера 2 часа систематизације - Ученици на основу слика и карти треба да се упознају са основним одликама кроз које је пролазио српски народ под утицајем Хабзбуршке монархијекроз реформе Марије Терезије и утицај српских интелектуалаца Саве Текелије, Доситеја Обрадовића, Стевана Стратимировића - Улога и знача српских фрајкора - Развој и ток Српске револуције - Улога и значај српског народа у борби против Турске власти - Изградња Српске државе у 19. веку кроз политички утицај Карађорђевића и Обреновића - изградња Уставности, Законитости, преговори са Турцима, Хатишерифи - Изградња државности кроз уставе и појаву Уставобранитеља - Родослови династија Обреновића и Карађорђевића - Србија на путу независности кроз Берлински конгрес и одредбе које

истраживању - презентује самостално или у групи, резултате елементарног истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе, користећи ИКТ - Упореди, анализира и уочава разлику између својих ставова других - раздваја битно од небитног у историјској напацији - Препознаје смисао и сврху неговања сећања на важне личности и догађаје из историје државе и друштва. - Идентификује историјске споменике у локалној средини и учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе.	се тичу Србије и балканских земаља - Развој Српске државе крајем 19 и почетком 20. века и смена династија везана за Мајски преврат - Увођење парламентаризма и долазак Карађорђевића на власт - Српски народ кроз борбу на простору БиХ - Развој и успон Црногорске државе у време династије Петровића од владицанства, пеко кнежевине до краљевине - Успон и развој српске интелигенције на простору Аустро-Угарске Ученици до нових сазнања могу долазити на различите начине употребом различитих аудио- визуелних средстава, путем презентација, филмовима који су снимани на различиту тему, које ученици могу погледати и изградити свој самосталан став. - Ученици кроз часове историје обогаћују своје говорне и језичке вештине, јер историјски садржаји богате и оплемењују језички фонд речи. - Ученик се упознајеса истакнутим личностима тога доба: - Истакнуте личности: Ђузепе Гарибалди, Ото фон Бизмарк, Наполеон III, краљица Викторија, Абрахам Линколн, Карл Маркс, браћа Лимијер, Алфред Нобел, кнез Александар Карађорђевић, кнез Михаило, краљ Милан, краљица Наталија и краљ Александар Обреновић, књаз Никола Петровић, Илија Гарашанин, Јован Ристић, Никола Пашић, Стојан Новаковић, патријарх Јосиф Рајачић, Катарина Ивановић, Светозар Милетић, Бењамин Калај, Алекса Шантић. Интернет сајтови :
---	---

	- Музеј града Београда http://mgb.org.rs/ - Споменици културе у Србији, од Првог српског устанка до Првог светског рата (1804-1914.) http://spomenici.kulture.mi.sanu.ac.rs/timeline.php?p=15 - Филмови: - Династија Обреновића, на Јутјуб каналу Фрагменти прошлости - Трагом Карађорђа, документарноиграна серија РТС-А (2004 у петнаест епизода)
Тема4: ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД НА ПОЧЕТКУ XX ВЕК	
Ученик на крају разреда знаће да : – пореди различите историјске изворе и класификује их на основу њихове сазнајне вредности; – анализира и процени ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја; – уочава специфичности у тумачењу одређених историјских догађаја и појава на основу поређења извора различитог порекла; – уочи пристрасност, пропаганду и стереотипе у садржајима историјских извора; – употреби податке из графикона и табела у елементарном истраживању; – презентује, самостално или у групи, резултате елементарног истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе, користећи ИКТ; – упоређује, анализира и уочава разлике између својих и ставова других; – раздваја битно од небитног у историјској наративи; – препознаје смисао и сврху неговања сећања на важне	Ова наставна тема ради се у 21 час, 11 часова обраде и 6 часова утврђивања 1 час провере и 2 часа систематизације 1 час завршни час - За ову наставну тему користимо уџбеник, историјски атлас, историјску карту, ЦД са важним личностима и догађајима везаних за - Међународни односи и кризе (формирање савеза, сукоби око колонија, Руско-јапански рат, Мароканска криза, Анексиона криза, Либијски рат, балкански ратови). - Култура, наука и свакодневни живот (Светска изложба у Паризу, примена научних достигнућа, положај жена). - Краљевина Србија и њено окружење (Мајски преврат, политички живот, унутрашња и спољна политика; појава југословенства, наука, култура, свакодневни живот, положај Срба под аустроугарском и османском влашћу, Црна Гора – доношење устава, проглашење краљевине; учешће Србије и Црне Горе у балканским ратовима). - Велики рат (узроци и повод, савезништва и фронтови, Србија и Црна Гора у рату; преломнице, ток и последице рата; аспекти рата – технологија рата, пропаганда, губици и жртве, глад и епидемије; човек у

личности и догађаје из историје државе и друштва; – идентификује историјске споменике у локалној средини и учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања.	рату – живот у позадини и на фронту; живот под окупацијом и у избеглиштву; Велики рат у сећању). - Истакнуте личности: Алберт Ајнштајн, Пјер и Марија Кири, Сигмунд Фројд, Михајло Пупин, Никола Тесла, Хенри Форд, Вилхелм II, Николај II Романов, Вудро Вилсон, краљ Петар и престолонаследник Александар Карађорђевић, Јован Цвијић, Надежда Петровић, Арчибалд Рајс, Милунка Савић, Флора Сендс, Радомир Путник, Степа Степановић, Живојин Мишић, Петар Бојовић, Јанко Вукотић, Драгутин Димитријевић Апис. Интернет сајтови: Велики рат на сајту Народне библиотеке Србије http://www.veliki.rat.nb.rs/ Војни музеј Београд Филмови: Велики умови Марије Кири: Кратак прилог Образоване телевизије Милунка Свић- српска хероина Великог рата,документарно- играни филм Срби на Крфу- сто година од српске голготе Стварање Краљевине СХС, документарни филм
Напомена: Начин оцењивања ученика - оствариваће се индивидуалним самосталним излагањем, путем теста и критичким закључивањем где се ученицима даје слобода да сами доносе мишљења и самостално закључују о неким важним историјским личностима и догађајима. За ученике биће организована додатна настава из историје где ће продубљивати и проширивати своја знања из оних наставних тема из којих су показивали већа интересовања.“Нови веки -Савремено доба“ у зависности која се конкретна тема узме на пример(Европске револуције, Индустријска револуција и научно технички развој, Уједињење, Наполеонов политика, Србија кроз Први и Други српски устанак, изградња независности, Политика Обреновића и Карађорђевића у 19 и 20 веку, Србија у првом светском рату. ..) У оквиру Школског фестивала, уз организовање тематског дана, заједничком сарадњом наставника и ученика, приказаће се изложба на тему .“Тековине Првог српског устанка“ у зависности која се конкретна тема узме на пример (наоружање у 19.веку, закони, Устави, ј, црквени и политички живот итд...) настава пружа ученицима и наставнику широк спектар истраживачког рада с темом проучавање и	

истраживање културно историјских споменика српске нововековне историје са задатком да га самостално истражују и презентују. Планирана је пројектна настава по један час у првом и другом полугодишту с темом „ Великани српске историје кроз Први и Други српски устанак“ с циљем да ученици сами путем истраживања дођу до важних информација под којим условима и када је дошло до стварања српске државе у преговарачкој политици са Турцима. У другом полугодишту ученици ће имати задатак да на основу стечених знања, културно историјских споменика које су обишли кроз екскурзије направе „Туристичку мапу српских средњовековних споменика 19 века“ који су настали као резултат деловања династија Карађорђевића и Обреновића. Ученици који раде по ИОП-у сви планови биће прилагођени њиховим могућностима извршавања задатих обавеза. Употреба школске литературе с циљем да сви заинтересовани прошире и продубе своја већ стечена знања.

ГЕОГРАФИЈА	
Циљ: је да ученик изучавањем географских регија са њиховим физичкогеографским и друштвеноекономским карактеристикама развије свест о различитости у свету, и научи да ту различитост прихвата.	
Исходи	Начин остваривања
Тема1.Регионална географија	
Успостављање везе између физичко-географских и друштвено-географских објеката, појава и процеса	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона,ППТ, Увођење ученика у главне појмове физичко-географских и друштвено-географских објеката, појава и процеса. Активности ученика и наставника: -Посматрање - Праћење - Разговор -Закључивање -Вођење дискусије

	- Самостално закључивање *Методе рада: Путем разговора, усменог излагања, демонстративна, учење путем открића *Облици рада:Фронтални, индивидуални, рад у групи, рад у пару.
Тема 2 .Географске регије Европе	
По завршетку ове теме ученик ће бити у стању да: - Дефинише границе континента и показује на карти океане и мора којима је проучавани континент окружен и лоцира највећа острва, полуострва, мореузе, земљоузе, пролазе, ртове; - Класификује облике рељефа, водне објекте и живи свет карактеристичан за наведену територију; - Анализира утицај географске ширине, рељефа, односа копна и мора, морских струја, вегетације и човека на климу; - Проналази податке о бројном стању становништва по континентима, регијама и одабраним државама и издваја просторне целине са највећом концентрацијом становништва у свету - Укаже на узроке и последице кретања броја становника, густине насељености, природног прираштаја, миграција и специфичних структура становништва по континентима, регијама и у одабраним државама;	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона,ППТ, по могућству виртуелне посете различитим дестинацијама. Увођење ученика у главне појмове о регионалној географији Европе, прво теоријски, а потом и практично, применом на примерима, а потом самостално давање примера од стране ученика. Активности ученика и наставника: -Посматрање - Праћење - Разговор -Закључивање -Вођење дискусије

- Тумачи и израђује тематске карте становништва по континентима, регијама и одабраним државама; - Описује узроке и последице урбанизације на различитим континентима, регијама и у одабраним државама; - Доведе у везу природне ресурсе са степеном економске развијености појединих регија и одабраних држава; - Истражује утицај Европске уније на	- Самостално закључивање *Методе рада: Путем разговора, усменог излагања, демонстративна, учење путем открића *Облици рада:Фронтални, индивидуални, рад у групи, рад у пару.
Тема 3: Азија	
По завршетку ове теме ученик ће бити у стању да: - Дефинише границе континента и показује на карти океане и мора којима је проучавани континент окружен и лоцира највећа острва, полуострва, мореузе, земљоузе, пролазе, ртове; - Проналази на карти државе проучаване регије и именује их; - Класификује облике рељефа, водне објекте и живи свет карактеристичан за наведену територију; - Анализира утицај географске ширине, рељефа, односа копна и мора, морских струја, вегетације и човека на климу; - Објашњава настанак пустиња на територији проучаваног континента; - Проналази податке о бројном стању становништва по континентима, регијама и одабраним државама и издваја просторне целине са највећом концентрацијом становништва у свету; - Укаже на узроке и последице кретања броја становника, густине насељености, природног прираштаја, миграција и специфичних структура становништва по континентима, регијама и у одабраним државама; - Описује узроке и последице урбанизације на различитим континентима, регијама и у одабраним државама;	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикана, ППТ, по могућству виртуелне посете различитим дестинацијама. Увођење ученика у главне појмове о регионалној географији Азије, прво теоријски, а потом и практично, применом на примерима, а потом самостално давање примера од стране ученика. Активности ученика и наставника: -Посматрање - Праћење - Разговор -Закључивање -Вођење дискусије - Самостално закључивање *Методе рада: Путем разговора, усменог излагања,

	демонстративна, учење путем открића *Облици рада:Фронтални, индивидуални, рад у групи, рад у пару.
Тема 4: Африка	
По завршетку ове теме ученик ће бити у стању да: - Дефинише границе континента и показује на карти океане и мора којима је проучавани континент окружен и лоцира највећа острва, полуострва, мореузе, земљоузе, пролазе, ртове; - Проналази на карти државе проучаване регије и именује их; - Класификује облике рељефа, водне објекте и живи свет карактеристичан за наведену територију; - Анализира утицај географске ширине, рељефа, односа копна и мора, морских струја, вегетације и човека на климу; - Објашњава настанак пустиња на територији проучаваног континента; - Проналази податке о бројном стању становништва по континентима, регијама и одабраним државама и издваја просторне целине са највећом концентрацијом становништва у свету; - Укаже на узроке и последице кретања броја становника, густине насељености, природног прираштаја, миграција и специфичних структура становништва по континентима, регијама и у одабраним државама; Описује узроке и последице урбанизације на различитим континентима, регијама и у одабраним државама;	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона, ППТ, по могућству виртуелне посете различитим дестинацијама. Увођење ученика у главне појмове о регионалној географији Африке, прво теоријски, а потом и практично, применом на примерима, а потом самостално давање примера од стране ученика. Активности ученика и наставника: -Посматрање - Праћење - Разговор -Закључивање -Вођење дискусије - Самостално закључивање *Облици рада:Фронтални, индивидуални, рад у групи, рад у пару.

Тема 5: Северна Америка	
По завршетку ове теме ученик ће бити у стању да: - Дефинише границе континента и показује на карти океане и мора којима је проучавани континент окружен и лоцира највећа острва, полуострва, мореузе, земљоузе, пролазе, ртове; - Проналази на карти државе проучаване регије и именује их; - Класификује облике рељефа, водне објекте и живи свет карактеристичан за наведену територију; - Анализира утицај географске ширине, рељефа, односа копна и мора, морских струја, вегетације и човека на климу; - Објашњава настанак пустиња на територији проучаваног континента; - Проналази податке о бројном стању становништва по континентима, регијама и одабраним државама и издваја просторне целине са највећом концентрацијом становништва у свету; - Укаже на узроке и последице кретања броја становника, густине насељености, природног прираштаја, миграција и специфичних структура становништва по континентима, регијама и у одабраним државама; - Описује узроке и последице урбанизације на различитим континентима, регијама и у одабраним државама;	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикана, ППТ, по могућству виртуелне посете различитим дестинацијама. Увођење ученика у главне појмове о регионалној географији Северне Америке, прво теоријски, а потом и практично, применом на примерима, а потом самостално давање примера од стране ученика. Активности ученика и наставника: - Посматрање - Праћење - Разговор - Закључивање - Вођење дискусије - Самостално закључивање *Методе рада: Путем разговора, усменог излагања, демонстративна, учење путем открића *Облици рада: Фронтални, индивидуални, рад у групи, рад у пару.
Тема 6: Јужна Америка	

По завршетку ове теме ученик ће бити у стању да: - Дефинише границе континента и показује на карти океане и мора којима је проучавани континент окружен и лоцира највећа острва, полуострва, мореузе, земљоузе, пролазе, ртове; - Проналази на карти државе проучаване регије и именује их; - Класификује облике рељефа, водне објекте и живи свет карактеристичан за наведену територију; - Анализира утицај географске ширине, рељефа, односа копна и мора, морских струја, вегетације и човека на климу; - Објашњава настанак пустиња на територији проучаваног континента; - Проналази податке о бројном стању становништва по континентима, регијама и одабраним државама и издваја просторне целине са највећом концентрацијом становништва у свету; - Укаже на узроке и последице кретања броја становника, густине насељености, природног прираштаја, миграција и специфичних структура становништва по континентима, регијама и у одабраним државама; - Описује узроке и последице урбанизације на различитим континентима, регијама и у одабраним државама;	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикана, ППТ, по могућству виртуелне посете различитим дестинацијама. Увођење ученика у главне појмове о регионалној географији Јужне Америке, прво теоријски, а потом и практично, применом на примерима, а потом самостално давање примера од стране ученика. Активности ученика и наставника: -Посматрање - Праћење - Разговор -Закључивање -Вођење дискусије - Самостално закључивање *Методе рада: Путем разговора, усменог излагања, демонстративна, учење путем открића *Облици рада:Фронтални, индивидуални, рад у групи, рад у пару.
Тема 7: Аустралија и океанија	
По завршетку ове теме ученик ће бити у стању да - Дефинише границе континента и показује на карти океане и мора којима је проучавани континент окружен и лоцира највећа острва, полуострва, мореузе, земљоузе, пролазе, ртове;	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикана, ППТ, по могућству виртуелне посете различитим дестинацијама.

- Проналази на карти државе проучаване регије и именује их; - Класификује облике рељефа, водне објекте и живи свет карактеристичан за наведену територију; - Анализира утицај географске ширине, рељефа, односа копна и мора, морских струја, вегетације и човека на климу; - Објашњава настанак пустиња на територији проучаваног континента; - Проналази податке о бројном стању становништва по континентима, регијама и одабраним државама и издваја просторне целине са највећом концентрацијом становништва у свету; - Укаже на узроке и последице кретања броја становника, густине насељености, природног прираштаја, миграција и специфичних структура становништва по континентима, регијама и у одабраним државама; Описује узроке и последице урбанизације на различитим континентима, регијама и у одабраним државама;	Увођење ученика у главне појмове о регионалној географији Аустралије и Океаније, прво теоријски, а потом и практично, применом на примерима, а потом самостално давање примера од стране ученика. Активности ученика и наставника: -Посматрање - Праћење - Разговор -Закључивање -Вођење дискусије - Самостално закључивање *Методе рада: Путем разговора, усменог излагања, демонстративна, учење путем открића *Облици рада:Фронтални, индивидуални,рад у групи,рад у пару.
Тема 8: Поларне области	
По завршетку ове теме ученик ће бити у стању да: - Анализира утицај географске ширине, рељефа, односа копна и мора, морских струја, вегетације и човека на климу; - Уз помоћ географске карте објашњава специфичности појединих просторних целина и описује различите начине издвајања регија - Анализира примере позитивног утицаја човека на животну средину у државама које улажу напоре на очувању природе и упоређује их са сличним примерима у нашој	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикана,ППТ, по могућству виртуелне посете различитим дестинацијама. Увођење ученика у главне појмове о регионалној географији поларних области, прво теоријски, а потом и практично, Активности ученика и наставника: -Посматрање

земљи;	- Праћење - Разговор -Закључивање -Вођење дискусије - Самостално закључивање *Методе рада: Путем разговора, усменог излагања, демонстративна, учење путем открића *Облици рада:Фронтални, индивидуални,рад у групи,рад у пару.
Тема 9: Систематизација градива	
	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона,ППТ, по могућству виртуелне посете различитим дестинацијама. Увођење ученика у главне појмове о регионалној географији о регионалној географији, прво теоријски, а потом и практично, применом на примерима, а потом самостално давање примера од стране ученика. Активности ученика и наставника: -Посматрање - Праћење - Разговор -Закључивање

	-Вођење дискусије - Самостално закључивање *Методе рада: Путем разговора, усменог излагања, демонстративна, учење путем открића *Облици рада:Фронтални, индивидуални, рад у групи, рад у пару.
Напомена (пројектна настава) - Истраживање и израда презентација и панорама за одређене регије или државе.	

БИОЛОГИЈА	
Циљ: Циљ наставе и учења биологије је да ученик изучавањем живих бића у интеракцији са животном средином и биолошких процеса развије одговоран однос према себи и природи и разуме значај биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем.	
Исходи	Начин остваривања
ТЕМА 1: Наслеђивање и еволуција	
По завршеној теми ученик ће бити у стању да: - прикупи и анализира податке о животним циклусима почевши од оплођења; - упореди бесполно и полно размножавање; - увиђа везу између гена и хромозома и основну улогу генетичког материјала у ћелији - идентификује разлике митозе и мејозе на основу промене броја хромозома и њихове улоге у развићу и репродукцији - шематски прикаже наслеђивање пола и других особина према првом Менделовом	Ова наставна тема реализоваће се кроз 11 часова- 5 часова обраде, 4 часа утврђивања, 2 часа вежби. Обрада садржаја у оквиру ове теме засниваће се на повезивању знања и искуства ученика стечена у претходном разреду, која ће се проширити и надоградити појмом хромозома, (од чега се састоје, како изгледају у деоби и ван ње, улога хромозома у контроли метаболизма ћелије, при чему је појам метаболизма познат из претходног разреда). Ученицима ће се, кроз израду људског кариограма, објаснити парови хромозома, хомологни хромозоми, полни и телесни хромозоми. При обради ћелијске деобе користиће се модели деоба које ученици могу самостално да направе.

правилу; - користи лабораторијски прибор и школски микроскоп за израду и посматрање готових и самостално израђених препарата; - хумано поступа према организмима које истражује - користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата - табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке; - разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени	Предности и недостаци бесполог у односу на полно размножавање, о чему су ученици већ учили, употпуниће садржај који се односи на ћелијске деобе. Наслеђивање пола и других особина према првом Менделовом правилу користићемо шему наслеђивања неке особине (светле очи/тамне очи) у једној генерацији, а за анализу резултата користити знања о пропорцијама из математике. Сличном шемом се може приказати и наслеђивање болести. За објашњавање наследних болести користиће се видео материјал и медицински часописи. Такође, користиће се и додатни садржаји са Интернета. Достизање исхода оствариће се и кроз различите вежбе и практичне активности ученика као нпр. Изоловање ДНК и доминантно и рецесивно наслеђивање. Све што ученици посматрају или истражују приказиваће цртежом, на коме треба да обележе кључне детаље. На часовима утврђивања ће се углавном користити радни листићи, са одређеним бројем задатака за сваки ниво постигнућа ученика. Степен усвојености градива биће утврђен кроз ангажовање ученика на часу, кроз њихове самосталне истраживачке радове и кроз реализацију и презентацију урађених пројектних задатака. Ученици ће бити укључени у вредновање рада група и самопроцену, како би оцена остварености постигнућа била што објективнија. У оквиру ове теме реализоваће се иницијално тестирање како би се утврдило предзнање ученика и контролни задатак ради провере степена остварености планираних исхода.
ТЕМА 2: Јединство грађе и функције као основа живота	
По завршеној теми ученик ће бити у стању да: - одреди положај организма на дрвету живота на основу прикупљених и - анализираних информација о његовој грађи; - упореди организме на различитим позицијама на „дрвету живота” према начину на који	Ова наставна тема реализоваће се кроз 33 часа- 14 часова обраде, 13 часа утврђивања и 6 вежби. Основне одлике једноћелијских и вишећелијских организама обрађиваће се кроз хијерархијски низ сложености од најнижих нивоа – једноћелијских организама, преко гљива и биљака, ка најсложенијим организмима какве су животиње и човек. Обрада нових садржаја реализоваће се коришћењем уџбеника, слика,

обављају животне процесе; - користи микроскоп за посматрање грађе гљива, биљних и животињских ткива; - користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата - табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке; - разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени	енциклопедија, а типични представници живих бића и помоћу природног и хербарског материјала, модела или збирки које постоје у кабинету. Такође, користиће се и додатни садржаји са Интернета. Све што ученици посматрају или истражују приказиваће цртежом, на коме треба да обележе кључне детаље. Достизање исхода оствариће се и кроз различите вежбе и практичне активности ученика као нпр. микроскопирање ткива (биљних и животињских), мерење пулса при мировању и физичкој активности, дисековање бубрега, израда модела, употреба едукативних филмова. У складу са могућностима, фаворизоваће се индивидуални ангажман ученика у изради микроскопских препарата и микроскопирању. За испитивање распрострањености биљака, гљива и лишјајева, ученици ће теренским радом обрађивати примере из непосредног окружења (пројектна активност). Групе ће обилазити околину, посматрати различите врсте, фотографисаће карактеристичне врсте, прикупљати, обрадити и презентовати резултате истраживања. Израдом мапа ума упоредног прегледа грађе различитих организама ученици ће моћи лакше да уоче сличности и разлике у грађи и начину функционисања. У оквиру ове теме реализоваће се писмена провера знања, а степен усвојености градива биће утврђен и кроз ангажовање ученика на часу, кроз њихове самосталне истраживачке радове и кроз реализацију и презентацију урађених задатака. Ученици ће бити укључени у вредновање рада група, појединаца и самопроцену, како би оцена остварености постигнућа била што објективнија.
ТЕМА 3: Порекло и разноврсност живог света	
По завршеној теми ученик ће бити у стању да: - разврста организме према задатим критеријумима применом дихотомих кључева; - повеже принципе систематике са филогенијом и еволуцијом на основу данашњих и изумрлих врста - фосила;	Ова наставна тема реализоваће се кроз 11 часова- 5 часова обраде, 2 часа утврђивања и 4 вежбе. Садржаји ове теме доприносе надограђивању претходно стечених знања у петом разреду и шестом разреду. Исходи предвиђени за ову тему ће се остваривати коришћењем уџбеника, слика, шема и цртежа (дрво живота), коришћењем мултимедијалних презентација и разговором о ономе што ученици већ знају о живим бићима и њиховој еволуцији.

- користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата - табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке; - разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени	При разврставању и груписању живог света ће се користити филогенетски приступ, односно дихотоми кључеви, бинарна номенклатура, принцип сродности и сличности, што ће ученици утврдити кроз предвиђене вежбе. Примењиваће се табеларно и графичко приказивање неколико различитих примера, са обавезним извођењем закључака. Кроз вежбе ће се код ученика развити способност посматрања, уочавања, закључивања, генерализације и свега онога што је непоходно приликом истраживања. Садржаји који се не могу обрадити кроз горе описане методе, обрадиће се коришћењем кратких филмова са youtube канала. За процену степена остварености стандарда у овој теми користиће се наставни листићи са питањима, мозгалицама, укрштеницама и проблемским задацима.
ТЕМА 4: Живот у екосистему	
По завршеној теми ученик ће бити у стању да: - идентификује основне односе у биоценози на задатим примерима; - илуструје примерима однос између еколошких фактора и ефеката природне селекције; - упореди прикупљене податке о изабраној врсти и њеној бројности на различитим стаништима; - повеже утицај абиотичких чинилаца у одређеној животној области - биому са животним формама које га насељавају; - анализира разлику између сличности и сродности организама на примерима конвергенције и дивергенције; - идентификује трофички ниво организма у	Ова наставна тема реализоваће се кроз 11 часова- 4 часа обраде, 3 часа утврђивања, 3 вежбе и 1 час пројектне наставе. Ученици имају извесна предзнања о нивоима организације живих бића, јер се ово градиво надовезује на градиво из шестог разреда, као и одређена знања о међусобним односима живе и неживе природе. Исходи предвиђени за ову тему ће се остваривати коришћењем уџбеника, интернет извора, енциклопедија, научних часописа, слика, шема и цртежа, мултимедијалних презентација и разговором о ономе што ученици већ знају из ранијих разреда и других предмета. Обрада садржаја и реализација вежби може да буде праћена радионичарским, односно групним радом. Ученицима се могу понудити неме карте за обележавање основних биома на Земљи, или се могу понудити слике организама које треба да групишу по задатим критеријумима у одређени биом, при чему ће се користити знање из географије. Организоваћемо теренски рад (пројектни задатак) где ће ученици у школском дворишту или неком другом терену, да истражују утицај еколошких фактора на

мрежи исхране; - предложи акције заштите биодиверзитета и учествује у њима; - користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата - табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке; - разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени	жива бића. Кроз теренске вежбе ће се код ученика развити способност посматрања, уочавања, закључивања, генерализације и свега онога што је непоходно приликом истраживања. Сумирањем резултата свих парова/група ученици стичу целовиту слику о утицају одређеног еколошког фактора. Овакви задаци за ученике/парове/групе могу да буду добар показатељ у којој мери су ученици разумели основне еколошке појмове. Истраживање може да подразумева и научно популарну литературу, интернет. Начин приказа резултата може бити задат или по слободном избору. Биће обезбеђен час за презентовање резултата истраживања, да ученици сами процене квалитет и добију повратну информацију од наставника Кроз пројектни задатак који ће имати три понуђене теме- Сајам туризма, Планета инсеката, Џинови и патуљци, код ученика ће се развијати љубав према природи, свест о значају заштите биодиверзитета, као и истраживачки али и предузетнички дух. Степен усвојености градива биће утврђен кроз ангажовање ученика на часу, кроз њихове самосталне истраживачке радове и кроз реализацију и презентацију урађених задатака. Ученици ће бити укључени у вредновање рада група, појединаца и самопроцену, како би оцена остварености постигнућа била што објективнија.
ТЕМА 5: Човек и здравље	
По завршеној теми ученик ће бити у стању да: - схвати механизме деловања вируса и имуног одговора људског организма; - аргументује предности вакцинације; - анализира задати јеловник са аспекта уравнотежене и разноврсне исхране; - идентификује поремећаје исхране на основу типичних симптома (гојазност, анорексија, булимија); - планира време за рад, одмор и рекреацију;	Ова наставна тема реализоваће се кроз 6 часова- 3 часа обраде, 2 часа утврђивања и 1 час пројектне наставе. Садржаји ове теме биће реализовани кроз групни и самостални рад ученика. На интернету ће пронаћи текстове о вирусним обољењима, како би разумели пут заразе и мере превенције. При обради садржаја о СИДИ и хепатитису ученицима ће се приказати филм Дечак који се стидео, могуће је позвати на час експерте из тих области. Да би се ученицима обезбедила могућност да на занимљив начин стекну свест о здравим стиливима живота, током обраде спровешће анкету-Живим здраво и тиме се дичим.

- доведе у везу измењено понашање људи са коришћењем психоактивних супстанци; - расправља о различитости међу људима са аспекта генетичке варијабилности, толеранције и прихватања различитости. - користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата - табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке; - разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени	Кроз разговор, научне часописе и мултимедијалне презентације ученици ће се упознати са проблемом наркоманије. У оквиру ове последње теме, реализоваће се завршни тест ради провере степена усвојености градива 7. разреда.
Напомена (пројектна настава)-Пројектна настава ће се реализовати у оквиру тема – Човек и здравље и Живот у екосистему. Активности везане за пројекте изводиће се што чешће ван учионице у природном окружењу (школском дворишту или на неком другом терену), где ће ђаци самостално или у групама проучавати жива бића, прикупљати податке, осмишљавати и реализовати пројекте, а на часовима предвиђеним за ову област да представе резултате уз употребу ИТ или различитим ликовним техникама.	

МАТЕМАТИКА

Циљ:

Циљ учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

Задачи:

- стицање знања неопходних за разумевање квантитативних и просторних односа и законитости у разним појавама у природи, друштву и свакодневном животу
- стицање основне математичке културе потребне за сагледавање улоге и примене математике у различитим подручјима човекове

делатности - развијање ученикових способности посматрања, опажања и логичког, мишљења - развијање радних навика ученика, као и побуђивање математичке радозналости - стицање способности изражавања математичким језиком, јасност и прецизност изражавања у писменом и усменом облику - припрема ученика за разумевање одговарајућих садржаја природних и техничких наука	
Исходи	Начин остваривања
ТЕМА 1. РЕАЛНИ БРОЈЕВИ	
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: • Израчуна степен реалног броја и квадратни корен потпуног квадрата и примени одговарајућа својства операција; • Одреди бројевну вредност једноставнијег израза са реалним бројевима; • На основу реалног проблема, састави и израчуна вредност једноставнијег бројевног израза са реалним бројевима; • Одреди приближну вредност реалног броја и процени апсолутну грешку • Нацрта график функције $y = kx$, $k \in \mathbb{R} \setminus \{0\}$; • Примени продужену пропорцију у реалним ситуацијама	За реализацију ове теме предвиђено је 21 час, од чега је 8 часова намењено за обраду новог градива, а 13 за утврђивање. Кроз примере и задатке ученици ће обновити различите врсте бројева које су учили у ранијим разредима (природне, целе и рационалне бројеве). Ученици ће се упознати са појмом квадрата рационалног броја. На примеру одређивања странице квадрата чија је површина позната, односно решавањем једначине $x^2 = a$ ($a \geq 0$) ученици ће се упознати са квадратним кореном, а затим и појмом ирационалног броја као броја чији је децимални запис бесконачан и није периодичан. Са разумевањем ирационалног броја и подсећањем на скуп рационалних бројева који се учи у шестом разреду, ученици ће се упознати са Скупом реалних бројева, као и са основним својствима операција сабирања, множења и кореновања у скупу реалних бројева. Користиће се дефиниција апсолутне вредности приликом решавања једнакости. Коришћењем правила заокружљивања, одређиваће се приближна вредност реалног броја, а коришћењем бројевне праве ученици ће научити да представљају реалне бројеве, одреде супротан број и упореде бројеве по величини. У овој теми ће се кроз примере задатака из других дисциплина (физика) упознати са Функцијом директне пропорционалности $y = kx$,

	$k \in \mathbb{R} \setminus \{0\}$ и њеним графиком. Продужена пропорција ће се ученицима објашњавати кроз конкретне примере из реалног живота коришћењем двојне пропорције.
ТЕМА 2. ПИТАГОРИНА ТЕОРЕМА	
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: • Примени Питагорину теорему у рачунским и конструктивним задацима	Од 19 часова колико је предвиђено за ову тему, на 6 часова ће се обрађивати ново градиво, а на 13 утврђивати исто. Ученици ће се упознати са Питагорином теоремом кроз доказ исте на примеру правоуглог троугла са катетама од 3 cm и 4 cm. Кроз израду задатака различите тежине на часовима ће се примењивати Питагорина теорема на различите геометријске фигуре са којима су се ученици упознали у шестом разреду, као што су правоугаоник, ромб, једнакокраки и једнакостранични троугао и трапез. Ученици ће користећи Питагорину теорему долазити до нових начина за израчунавање површина поменутих фигура. Питагорина теорема ће се примењивати у конструкцијама, нарочито неких ирационалних бројева, али и у координатном систему приликом израчунавања растојања између две тачке.
ТЕМА 3. ЦЕЛИ И РАЦИОНАЛНИ АЛГЕБАРСКИ ИЗРАЗИ	
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: • Трансформише збир, разлику и производ полинома • Примени формуле за разлику квадрата и квадрат бинома • растави полином на чиниоце (користећи дистрибутивни закон и формуле за квадрат бинома и разлику квадрата); • примени трансформације полинома на решавање	За ову тему планирано је 48 часова, 19 за обраду и 29 за утврђивање. Ова наставна тема биће подељена на две целине, прва у којој ће бити обрађени појам степена и операције са степенима и друга у којој ће се обрађивати полиноми. Ученици ће се на примерима једноцифрених целих бројева упознати са појмом степена и значењем степена. Касније ће се приликом степеновања уводити степеновање рационалних бројева како у облику разломка, тако и у децималном запису. Ученицима ће бити скренута пажња на степеновање негативног броја када је изложилац паран и непаран број. Након што

једначина;	ученици савладају степеновање бројева, упознаће се са основним операцијама са степенима једнаких основа и то са производом и количником, као и са степеном степена. У другом делу ове теме, ученици ће се упознати са појмом монома, бинома и полинома. Након што ученици науче да препознају сличне мономе, учиће се сабирање и одузимање полинома, али и множење полинома. Посебна пажња ће бити посвећена формулацији квадрата бинома и разлике квадрата како би ученици на што једноставнији начин решавали задатке са полиномима. Ученици ће примењивати трансформације полинома приликом решавања једначина, а у завршном делу ове наставне теме учиће се растављање полинома на чиниоце.
ТЕМА 4. МНОГОУГАО	
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: • примени својства страница, углова и дијагонала многоугла; • израчуна површину многоугла користећи обрасце или разложиву једнакост; • конструише ортоцентар и тежиште троугла; • примени ставове подударности при доказивању једноставнијих тврђења и у конструктивним задацима;	Од 21 планираних часова у овој теми, ново градиво ће се обрађивати на 9 часова, а 12 часова биће намењено за утврђивање. У овој наставној теми ученици ће се упознати са појмом многоугла и његовом правилном обележавању. Ученици ће пребројавати број дијагонала многоугла до 7 темена, како из једног темена, тако и укупан број дијагонала, а затим ће се упознати са формулом за рачунање броја дијагонала. Такође, биће им приказан начин како се долази до формула за израчунавање збира унутрашњих и спољашњих углова многоугла. Ученици ће се упознати са појмом правилног многоугла, његовим својствима и поступцима конструкције неких правилних многоуглова. У оквиру ове теме, увешће се појмови: тежишне дужи, ортоцентар и тежиште. Ученици ће проширити стечена знања када је у питању конструкција троугла и четвороугла, примењиваће ставове подударности у сложенијим задацима и научити да рачунају обим и површину многоугла.

ТЕМА 5. КРУГ

По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:

- примени својства централног и периферијског угла у кругу;
- израчуна обим и површину круга и његових делова;
- преслика дати геометријски објект ротацијом;

Од 18 часова колико је планирано за ову тему, 7 часова ће се обрађивати ново градиво, а на 11 утврђивати.

Ова наставна тема биће започета обнављањем градива из петог разреда које је везано за појмове круга и кружнице, али и правилно обележавање круга. Након што се обнове појмови тетиве и тангенте, ученици ће се упознати са појмовима централног и периферијског угла и односом између њих. У наставку ове теме, након увођења броја π ученици ће учити да израчунавају обим и површину круга, а након што се упознају са деловима круга, научиће да рачунају дужину кружног лука, површину кружног исечка и кружног прстена.

Ученицима ће бити објашњен поступак ротације једноставније фигуре око задате тачке за задати угао, са нагласком на позитиван и негативан смер ротације у координатном систему.

ТЕМА 6. ОБРАДА ПОДАТАКА

По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:

- одређује средњу вредност, медијану и мод.

Ова наставна тема биће реализована као пројектни задатак кроз 5 часова. На овим часовима ученици ће овладати појмовима средња вредност, медијана и мод и уверити у применљивост обраде података у свакодневной пракси. Тема пројектног задатка ће се бирати из животног окружења и биће блиска узрасту ученика. Пројектни задатак биће реализован на конкретним примерима кроз прикупљање, обраду и анализу података добијених анкетом.

ТЕМА 9. ПИСМЕНИ ЗАДАЦИ

Током школске године за израду писмених задатака планирано је 4 часа и 4 часа за исправку писменог задатка. У сваком тромесечју одржаће се по један писмени задатак и наредног часа исправка.

Кроз писмене задатке установиће се у којој мери ученици владају обрађеним градивом из претходног периода. Задаци на писменом

обухватаће све обрађене теме у том тромесечју. Писменим задацима ће се проверавати ученичке компетенције дефинисане исходима учења за седми разред и оствареност образовних стандарда из математике. На часовима исправке писменог задатка ученицима ће се указати на грешке и на исправан поступак решавања проблема. На часовима исправке подстицаће се вршњачка едукација, рад у пару и групни рад.

Оцене ће бити изведене на основу броја остварених бодова поштујући правилник о оцењивању и објективно сагледавајући учеников начин размишљања и приступ задацима.

Напомена:

Током реализације наставе математике у седмом разреду, могућа је корелација са другим дисциплинама и реализација огледних и угледних часова. Ученици ће развијати компетенције учешћем на различитим школским (Фестивал науке, Недеља математике) и ваншколским манифестацијама са поставкама из математике.

ФИЗИКА

Циљ: Да ученици стекну базичну језичку и научну писменост, оспособе се да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, образлажу своје мишљење у оквиру дискусије, упознају природне појаве и основне природне законе и њихову примену у свакодневном животу, развијају мотивисаност за учење и напредују ка достизању одговарајућих образовних стандарда.

Исходи

Начин остваривања

ТЕМА 1: Сила и кретање

По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:

- Разликује скаларне и векторске физичке величине
- Користи и анализира резултате мерења различитих физичких величина и приказује их табеларно и графички
- Анализира зависност брзине и пређеног пута од времена код

- Поступност од једноставног ка сложеном при упознавању нових појмова и формулисању закона (ученик својим речима описује појаву коју посматра, после тога наставник користи прецизни језик физике, дефинише нове појмове и величине, и речима формулише законе.
- Излагање садржаја теме прате и демонстрациони огледи (Илустровање инерције тела помоћу папира и тега, Кретање куглице низ Галилејев жлеб, Кретање тела под дејством сталне силе, Мерење силе динамометром) и коришћење видео симулација.
- Лабораторијска вежба (Одређивање сталног убрзања при кретању куглице низ жлеб)
- Наставник координира рад у одељењу и развија партнерски однос кроз групни рад
- Ученици решавају квалитативне и квантитативне задатке и учествују у дискусији и анализи решења
- Наставник наводи ученике да самостално закључују и повезују наставне садржаје са

праволинијских кретања са сталним убрзањем. - Зна да примени Њутнове законе динамике на кретање тела из окружења	примерима из свакодневног живота. - Облик рада (индивидуални, фронтални и групни), Методе рада (дијалошка, илустративно-демонстративна, практични рад и решавање рачунских задатака) - Евидентирање и оцењивање ученика (усмена и писмена провере знања, тестирање, израда презентације и пројеката) - Број часова:25
ТЕМА 2: Кретање тела под дејством силе теже. Силе трења	
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: - Зна од чега зависи сила трења и на основу тога зна да процени како може променити њено деловање - Демонстрира појаве: инерције тела, убрзаног кретања, кретања тела под дејством сталне силе, силе трења и сила акције и реакције на примерима из окружења - Зна самостално да изведе експеримент из области кинематике и динамике, прикупи податке мерењем, одреди тражену физичку величину и објасни резултате експеримента	- Поступност од једноставног ка сложеном при упознавању нових појмова и формулисању закона (ученик својим речима описује појаву коју посматра, после тога наставник користи прецизни језик физике, дефинише нове појмове и величине, и речима формулише законе. - Излагање садржаја теме прате и демонстрациони огледи (Слободно падање тела различитих облика и масе, Падање тела у разним срединама, Трење на косој подлози, Мерење силе трења помоћу динамометра, Слободно падање чаше воде са отвором на дну) и коришћење видео симулација. - Две лабораторијска вежба (Одређивање убрзања тела које слободно пада, Одређивање коефицијента трења клизања) - Наставник координира рад у одељењу и развија партнерски однос кроз групни рад - Ученици решавају квалитативне и квантитативне задатке и учествују у дискусији и анализи решења - Наставник наводи ученике да самостално закључују и повезују наставне садржаје са примерима из свакодневног живота. - Облик рада (индивидуални, фронтални и групни), Методе рада (дијалошка, илустративно-демонстративна, практични рад и решавање рачунских задатака) - Евидентирање и оцењивање ученика (усмена и писмена провере знања, тестирање, израда презентације и пројеката) - Број часова:12
ТЕМА 3: Равнотежа тела	
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	- Поступност од једноставног ка сложеном при упознавању нових појмова и формулисању закона (ученик својим речима описује појаву коју посматра, после тога наставник користи прецизни језик физике, дефинише нове појмове и величине, и речима формулише законе.

- Зна да препозна врсту равнотеже тела и услове равнотеже чврстих тела на примерима из окружења - Наводи примере простих машина које се користе у свакодневном животу - Зна да прикаже како сила потиска утиче на понашање тела потопљених у течност и наводи услове пливања и тоњења тела у течности	- Излагање садржаја теме прате и демонстрациони огледи (Врсте равнотеже, Равнотежа полуге, услови пливања тела) и коришћење видео симулација. - Лабораторијска вежба (Одређивање густине чврстог тела применом Архимедовог закона) - Наставник координира рад у одељењу и развија партнерски однос кроз групни рад - Ученици решавају квалитативне и квантитативне задатке и учествују у дискусији и анализи решења - Наставник наводи ученике да самостално закључују и повезују наставне садржаје са примерима из свакодневног живота. - Облик рада (индивидуални, фронтални и групни), Методе рада (дијалогска, илустративно-демонстративна, практични рад и решавање рачунских задатака) - Евидентирање и оцењивање ученика (усмена и писмена провере знања, тестирање, израда презентације и пројеката) - Број часова:11
ТЕМА 4: Механички рад и енергија. Снага	
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: - Повезује појмове механички рад, енергија и снага и израчунава рад силе теже и рад силе трења - Разликује кинетичку и потенцијалну енергију тела и повезује њихове промене са извршеним радом - Демонстрира важење закона одржања енергије на примерима из окружења - Решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке (кинематика и динамика кретања тела, трење, равнотежа полуге, сила потиска, закони одржања)	- Поступност од једноставног ка сложеном при упознавању нових појмова и формулисању закона (ученик својим речима описује појаву коју посматра, после тога наставник користи прецизни језик физике, дефинише нове појмове и величине, и речима формулише законе. - Излагање садржаја теме прате и демонстрациони огледи (Коришћење потенцијалне енергије воде или енергије надувеног балона за вршење механичког рада, Закон о одржању механичке енергије на примеру клатна) и коришћење видео симулација. - Лабораторијска вежба (Одређивање рада силе под чијим дејством се тело креће по различитим подлогама) - Наставник координира рад у одељењу и развија партнерски однос кроз групни рад - Ученици решавају квалитативне и квантитативне задатке и учествују у дискусији и анализи решења - Наставник наводи ученике да самостално закључују и повезују наставне садржаје са примерима из свакодневног живота. - Облик рада (индивидуални, фронтални и групни), Методе рада (дијалогска, илустративно-демонстративна, практични рад и решавање рачунских задатака) - Евидентирање и оцењивање ученика (усмена и писмена провере знања, тестирање,

	израда презентације и пројеката) - Број часова:15
ТЕМА 5: Топлотне појаве	
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	- Поступност од једноставног ка сложену при упознавању нових појмова и формулисању закона (ученик својим речима описује појаву коју посматра, после тога наставник користи прецизни језик физике, дефинише нове појмове и величине, и речима формулише законе. - Излагање садржаја теме прате и демонстрациони огледи(Дифузија и Брауново кретање, Ширење чврстих тела, течности и гасова при загревању) и коришћење видео симулација. - Лабораторијска вежба (Мерење температуре мешавине топле и хладне воде после успостављања топлотне равнотеже) - Наставник координира рад у одељењу и развија партнерски однос кроз групни рад - Ученици решавају квалитативне и квантитативне задатке и учествују у дискусији и анализи решења - Наставник наводи ученике да самостално закључују и повезују наставне садржаје са примерима из свакодневног живота. - Облик рада (индивидуални, фронтални и групни), Методе рада (дијалогска, илустративно-демонстративна, практични рад и решавање рачунских задатака) - Евидентирање и оцењивање ученика (усмена и писмена провере знања, тестирање, израда презентације и пројеката) - Број часова:9
Напомена: Пројектни задатак „Преношење топлоте и топлотна изолација“. У оквиру пројектног задатка ученице се баве практичном применом преношења топлоте, анализом неких материјала као топлотних изолатора и проучавањем ефекта стаклене баште.	

ХЕМИЈА

Циљ: наставе хемије је оспособљавање ученика за примену стеченог знања и вештина, развијање способности апстрактног и критичког мишљења, сарадње и тимског рада, као и развијање вештина за правилно руковање лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама.

Исходи	Начин остваривања
ТЕМА 1: ХЕМИЈА КАО ЕКСПЕРИМЕНТАЛНА НАУКА И ХЕМИЈА У СВЕТУ ОКО НАС	
Ученик зна да идентификује и објашњава појмове који повезују хемију са другим наукама и различитим професијама, и принципима одрживог развоја	Кроз историјски развој хемије, објашњаваће се ученицима предмет изучавања и значај експеримента кроз научни метод. Разликовање супстанце и физичког тела повезиваће се са предходно стеченим знањем, градиво физике 6. Предвиђен број часова за реализацију наставне теме је 3 часа (2+1+0)
ТЕМА 2: ХЕМИЈСКА ЛАБОРАТОРИЈА	
Ученик зна да: - правилно рукује лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, и показује одговоран однос према здрављу и животној средини; - експериментално појединачно и у групи испита, опише и објасни физичка и хемијска својства супстанци, и физичке и хемијске промене супстанци; - повезује физичка и хемијска својства супстанци са применом у свакодневно животу и различитим професијама;	Ученици се упознају са постојећим лаб.прибором и посуђем у кабинету хемије, и њиховом наменом, као и применом демонстрационе методе о загревању супстанце и мерењу запремине течности мерним судовима (мензура, пипета, чаша). Користећи уџбеник коментаришаће о правилима рада у лабораторији и пиктограме (наставни филм). Кроз одговарајући избор примера из сопственог окружења који се односе на својства и промене супстанци ученицима је омогућено разликовање датих појмова. Извођењем демонстрационих огледа и лабораторијских вежби са постојећим средствима у кабинету хемије: испитивање растворљивости, боја и агрегатно стање постојећих супстанци. Сагоревањем магнезијумове траке кроз појаву светлости, реакције сирћета и соде-бикарбоне кроз издвајање гаса, магнетна својства, реакције издвајања талога и променом боје реактанта кроз сагоревање хартије, где ученици изводе логички закључак и табеларни приказ прикупљених података. Наставна тема реализује се кроз 7 часова (3+1+3)
ТЕМА 3: АТОМИ И ХЕМИЈСКИ ЕЛЕМЕНТИ	
Ученик зна да: - налази потребне информације у различитим изворима користећи основну хемијску терминологију и симболику;	Адекватним примерима из свакодневног живота наглашава се важност стручних термина. Честична природа супстанце објашњаваће се извођењем демонстрационог огледа са калијум-перманганатом. Поред шематског приказа грађе атома, табеларног приказа својства тих

- објашњава основну разлику између хемијских елемената и једињења, и препознаје примере хемијских елемената и једињења у свакодневном животу; - објашњава по чему се разликују чисте супстанце од смеша и илуструје то примерима; - представља структуру атома, молекула и јона помоћу модела, хемијских симбола и формула; - повезује распоред електрона у атому елемента с положајем елемента у Периодном систему елемената и својствима елемената	честица (наелектрисање, маса, величина) уз слике, дати појмови представљају се и моделима направљеним од приручних средстава и дечијем духу прихватљивом збирком песама: „На атомској модној писти“, која на весео начин дочарава наведене појмове. Како би ученици видели значај симбола хемијских елемената, акценат је на откривању назива елемената. Пројектни задатак-есеј или презентација на тему ПСЕ . Наставна тема реализује се кроз 10 часова (5+4+1)
ТЕМА 4: МОЛЕКУЛИ ЕЛЕМЕНАТА И ЈЕДИЊЕЊА, ЈОНИ И ЈОНСКА ЈЕДИЊЕЊА	
Ученик зна да: – разликује хемијске елементе и једињења на основу хемијских симбола и формула; – разликује типове хемијских веза, препознаје тип хемијске везе у супстанцама и повезује са својствима тих супстанци;	Ученицима хемијске везе, ковалентна и јонска, биће објашњене помоћу слика модела и кристалних решетки, доступних преко савремених информационо-комуникационих технологија. Разумевање структуре: молекула, јона и одређивање њиховог наелектрисања, повезаност честичне природе са агрегатним стањем, увежбавање се додатно задацима из збирке „Корак по корак у свет хемије“, Полка Симић. Предвиђен број часова за реализацију наставне теме је 9 часова (4+4+1)
ТЕМА 5: ХОМОГЕНЕ И ХЕТЕРОГЕНЕ СМЕШЕ	
Ученик зна да: – разликује хомогене и хетерогене смеше, наводи примере из свакодневног живота и раздваја састојке смеша; – објасни процес растварања супстанце и квантитативно значење растворљивости супстанце; – изводи израчунавања у вези с масеним процентним саставом раствора;	На основу примера раствора као смеша из окружења, ученици разликују растварач и растворену супстанцу, извођењем демонстрационих огледа са шећером и алкохолом, демонстрационим огледом „хемијски коктел“, ученици разликују супстанце по растворљивости. Користећи слике апаратура, ученици примењују адекватан поступак за раздвајање састојака смеша на основу физичких својстава супстници у смеши.Применом примера из свакодневног живота, објаснићемо како се утиче на повећање брзине растварања, и како се концентровањем или разблаживањем мења квантитативан састав. Због немогућности извођења лабораторијских вежби у потпуности, на часовима утврђиваће се: одређивање масе растворене супстанце и растварача или израчунавати

	процентуална заступљеност неке супстанце у смеши. Ученици након поделе по групама на задатке (изворска, језерска, морска), описују својства и значај за живи свет. У оквиру наведене теме, може се одржати и час корелације са математиком, због примене пропорције у израчунавању растворљивости и процентног састава раствора. Предвиђен број часова за реализацију наставне теме је 11 часова (6+3+2)
ТЕМА 6: ХЕМИЈСКЕ РЕАКЦИЈЕ И ХЕМИЈСКЕ ЈЕДНАЧИНЕ	
Ученик зна да: – изводи израчунавања у вези с масеним процентним саставом раствора; – напише једначине хемијских реакција и објасни њихово квалитативно и квантитативно значење;	Детаљније разматрање хемијских промена и закона по којима се оне одвијају реализује се наставном темом од 8 часова (3+4+1) Законе по којима се хемијске промене одвијају, објашњаваће се применом предходно стеченог знања о релативној атомској маси, као и дечијем духу прихватљивом о животу научника како би разумели квалитативно значење хемијских једначина
ТЕМА 7: ИЗРАЧУНАВАЊА У ХЕМИЈИ	
Ученик зна да: - квантитативно тумачи хемијске симболе и формуле користећи појмове релативна атомска и молекулска маса, количина супстанце и моларна маса;	Решавањем стехиометријских задатака из радне свеске ученици схватају хемијске законе и везу између масе супстанце и њене количине (њихових јединица) тј. квантитативно значење хемијских једначина. Наставна тема реализује се кроз 12 часова (5+6+1)
ТЕМА 8: ВОДОНИК И КИСЕОНИК И ЊИХОВА ЈЕДИЊЕЊА. СОЛИ	
Ученик зна да: - опише и објасни физичка и хемијска својства водоника и кисеоника; - разликује оксиде, киселине, хидроксиде и соли на основу хемијске формуле и назива, и опише основна својства ових класа једињења; – индикаторима испита и на рН скали процени киселост раствора;	Уз помоћ слика из уџбеника и наставним филмом због немогућности извођења вежбе у потпуности, приказиваће се добијање и својства водоника и кисеоника. Хемијска својства кисеоника, објашњаваће се грађењем оксида (алотропија), кроз избор адекватних примера из уџбеника, како би ученици разликовали неутралне и амфотерне оксиде од оксида неметала који са водом граде киселине. Киселост киселина доказаћемо помоћу индикатора, коришћењем ученицима познатих киселина. Примерима се указује на практичан значај киселина,

– тумачи ознаке са амбалаже супстанци / комерцијалних производа.	хидроксида и соли. Једначине реакција оксидације, састављање формула на основу назива и реакције добијања хидроксида, соли, објашњавање се примерима из уџбеника као и адекватним задацима у „Корак по корак у свет хемије“, Полка Симић. Стехиометријским задацима-реакцијама неутрализације, проверавање се стечено знање ученика. Илустративним примерима из свакодневног живота, ученици ће бити информисани о рН- скали. Предвиђен број часова за реализацију наставне теме је 12 часова (6+5+1)
Напомена: Додатни рад организује се за ученике који показују на редовној настави изразито занимање за хемију, и поседују могућности које се могу више развити додатним радом. Настава хемије у Марковцу изводи се у кабинету хемије, а у Новом Селу у учионици. Оцењивање ученика је индивидуално, усменим излагањем и писменим тестовима. На индивидуалну оцену утиче и практичан рад ученика у групама при изради лабораторијских вежби, израда задатака (радни листићи, домаћи задаци) коришћење података из таблице ПСЕ и израда пројектних задатака или презентација. Ученици укључени у ИОП раде по садржају прилагођеном њиховим могућностима. Градиво седмог разреда биће употпуњено стручним излетом у децембру посетом „Фестивала науке“, у Београду. Организација Школског фестивала науке, има за циљ и приближавање хемије као науке, кроз интересантне радионице и занимљиве експерименталне огледе.	

ЛИКОВНА КУЛТУРА	
Циљ: Циљ учења ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за визуелну комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа	
Исходи	Начин остваривања
ТЕМА 1: Простор и композиција	
После обраде овог градива ученик ће бити у стању да: - користи традиционалне технике и одабрана савремена	Ова тема оствариће се кроз 4 часа обраде и 15 часова који припадају осталим типовима часова. Простор и композиција обрађиваће се као

средства за ликовна истраживања - изражава, одабраним ликовним елементима, емоције, стање или имагинацију - обликује композиције примењујући основна знања о пропорцијама и перспективи - користи, сам или у сарадњи са другима, одабране изворе, податке и информације као подстицај за стваралачки рад - представи своје и радове других, кратко, аргументовано и афирмативно	практични ликовни проблем који се поставља ученицима у виду задатака за ликовни рад. Теоријски део биће им дат само као оквир и низ примера из уметности, на основу којих ће ученици моћи да истражују одлике простора и композиције у ликовном стваралаштву. Кроз дате примере ученици ће уочавати начин приказивања простора, и моћи ће да експериментишу са различитим видовима композиција (вертикална и хоризонтална, пирамидална, дијагонална, сложена, слободна...). Биће упознати, такође кроз примере и кроз вежбе препознавања истих, са различитим врстама перспективе (колористичка, ваздушна, линеарна). Ученици кроз рад на скицама и кроз фотографију уче како да опажају нпр. перспективна скраћења, и како да их дочарају. Циљ је развијање њиховог визуелног мишљења. Са арабеском ученици се упознају кроз примере из уметности и кроз практичне ликовне вежбе. Пропорција се ученицима објашњава само кроз основне податке о њој, а затим кроз практичан рад на изради скица и истраживању правилних односа облика у простору.
ТЕМА 2: Комуникација	
По завршетку ове теме ученик ће бити у стању да: - разговара о одабраним идејама, темама или мотивима у уметничким остварењима различитих култура и епоха; - уважава себе и друге када снима, обрађује и дели дигиталне фотографије; - прави, самостално или у тиму, презентације о одабраним темама повезујући кључне текстуалне податке и визуелне информације;	Ова тема оствариће се кроз 3 часа обраде и 8 часова који припадају осталим типовима часова. Ученици се кроз разговор и примере из уметности упознају са порукама и темама у делима ликовне уметности. Кроз скице и фотографије истражују област анимације, аутопортрета и селфија. Кроз причу о новим технологијама упознају се са значајем визуелне културе у креирању дигиталних садржаја, и са тиме колико је склад облика и боја битан за преношење визуелне поруке. Ученици израђују презентацију на задату

- разматра своја интересовања и могућности у односу на занимања у визуелним уметностима	тему са циљем развијања визуелне културе.
ТЕМА 3: Уметност око нас	
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: - укључује се у културне и уметничке активности у заједници и развија позитивне ставове према наслеђу свог и других народа - учествује у заједничком креативном раду који обједињује различите уметности и/или уметност и технологију - предлаже идеје за уметничку рециклажу, хуманитарне акције кроз ликовно стваралаштво или обилазак места и установа културе	Ова тема оствариће се кроз 1 час обраде и 5 часова који припадају осталим типовима часова. Исходи ове теме остварују се путем активног учешћа ученика у свим културним манифестацијама које се организују у току школске године. Ученици израђују плакате за њих, припремају изложбе, воде посетиоце кроз изложбе и радионице, праве критички осврт на свој рад, користе нове технологије за визуелно промовисање догађања на пољу културе у школи. Уметничко наслеђе истражују путем виртуелних тура – обилазака збирки и изложби битних за национално и опште културно наслеђе.
Напомена Начин оцењивања: оцењује се ликовни рад ученика, њихово напредовање на пољу визуелне културе и њихов однос према раду. Оцењивање је бројчано, најмање два пута у току полугодишта. На часовима се примењују фронтални, индивидуални, рад по групама и понекад рад у пару. Преовлађујуће наставне методе су метода практичног рада, дијалогска, метода посматрања и анализирања, илустративно-демонстративна, истраживачка. Могуће је извођење часова корелације са другим предметима, као и учешће у реализацији тематских дана. Ученици имају могућност учествовања на ликовним конкурсима, као и на свим манифестацијама које се организују у школи током школске године. Од наставних средстава осим уџбеника користе се и књиге из области ликовних уметности из школске библиотеке, различите репродукције, као и материјали са интернета (сајтови великих музеја, виртуелне туре, кратки снимци). У току школске године у оквиру пројектне наставе ученици раде на пројекту чију тему заједнички бирају почетком школске године.	

МУЗИЧКА КУЛТУРА

Циљ: Циљ учења музичке културе је да код ученика, развијајући интересовања за музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, естетске критеријуме, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога и других народ	
Исходи	Начин остваривања
ТЕМА 1. ЧОВЕК И МУЗИКА: Барок, Класицизам, Развој српске црквене музике	
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: - повеже различите видове музичког изражавања са друштвено-историјским амбијентом у коме су настали; - наведе изражајна средства музичке уметности карактеристична за период барока и класицизма; - уочи основне карактеристике музичког стваралаштва у бароку и класицизму - објасни како је музика повезана са другим уметностима и областима ван уметности (музика и религија; технологија записивања, штампања нота; - извођачке и техничке могућности инструмената; - разликује музичке форме барока и класицизма; - идентификује репрезентативне музичке примере најзначајнијих представника барока и класицизма; - идентификује елементе музике барока и класицизма као инспирацију у музици савременог доба	Знање о музици кроз различите епохе има за циљ разумевање улоге музике у друштву, упознавање музичких изражајних средстава, инструмената, жанрова и облика. У начину реализације ових садржаја увек треба кренути од музичког дела, слушања или извођења. Час треба да буде оријентисан на улогу и природу музике, однос човека у датом периоду према њој и њеној намени, као и промишљању да ли је музика (и ако јесте, на које начине) била уметност какву данас познајемо или и нешто друго. Информације које се тичу контекста (на пример историјске, антрополошке, културолошке природе) треба да буду одабране и пренесене у служби разумевања света музике у датом духу времена. Хронолошки аспект Музичке културе за седми разред доприноси корелацији знања и треба имати на уму да одређени предмети покривају информисаност о немужичким аспектима барока и класицизма на детаљнији и специфичнији начин.
ТЕМА 2. МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ: Жичани: трзалачки и гудачки. Градитељске школе. Појам симфонијског оркестра Српски народни музички инструменти.	

По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: - препозна врсту жичаних инструмента по изгледу и звуку; - опише начин добијања тона код жичаних инструмената; - повеже различите видове музичког изражавања са друштвено-историјским амбијентом у коме су настали; - објасни како је музика повезана са другим уметностима и областима ван уметности (музика и религија; технологија записивања, штампања нота; - извођачке и техничке могућности инструмената; - препозна инструмент или групу према врсти композиције у оквиру датог музичког стила; - зна да наброји набитније народне инструменте и сврста их у припадајуће групе инструмената по начину добијања тона.	Музички инструменти су незаобилазни елемент свих области Музичке културе. Како су, поред људског тела и гласа, значајно средство музичког изражавања човека, информације о музичким инструментима треба да проистекну непосредно из историјског и стваралачког контекста. У том смислу треба посебно обратити пажњу на везу између избора инструмената и догађаја, односно прилика када се и на који начин музика изводила. Као и све друге, жичане инструменте треба обрадити кроз одговарајуће слушне примере који на упечатљив начин презентују њихове основне карактеристике. Информације о жичаним инструментима (трзалачким и гудачким) треба да буду сведене и усмерене на начин добијања тона, тонску боју, изражајне и основне техничке могућности и примену. Инструменте барока и класицима потребно је аудитивно и визуелно приказати кроз најосновније информације у оквиру предвиђеног наставног садржаја. Карактеристичне народне инструменте, од севера до југа Србије, представити слушно и визуелно. Неопходно је наставне садржаје међусобно интегрисати - географско подручје повезати са народном песмом, игром, ношњом и обичајима обрађиваног локалитета. До знања о инструментима ученици треба да дођу из непосредног искуства путем слушања и опажања, а не фактографским набрајањем, односно меморисањем података.
ТЕМА 3. СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ Елементи музичке изражајности: темпо, динамика, тонске боје различитих гласова и инструмената. Слушање световне и духовне музике барока и класицизма. Слушање вокалних, вокално-инструменталних и инструменталних композиција, домаћих и страних композитора. Слушање дела традиционалне народне музике.	
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	Слушање музике је активан психички процес који подразумева емоционални доживљај и мисаону активност. Ученик треба да има јасно

- изражава се покретима за време слушања музике; - вербализује свој доживљај музике; - идентификује ефекте којима различити елементи музичке изражајности (мелодија, ритам, темпо, динамика) утичу на тело и осећања; - анализира слушано дело у односу на извођачки састав и инструменте; - илуструје примере коришћења плесова и музике према намени у свакодневном животу (војна музика, обредна музика, музика за забаву...); - критички просуђује лош утицај прегласне музике на здравље; - понаша се у складу са правилима музичког бонтона; - користи могућности ИКТ-а за слушање музике	формулисана упутства на шта да усмери пажњу приликом слушања како би могао да прати музички ток (попут извођачког састава, темпа, начина на који је мелодија извајана, специфичних ритмичких карактеристика и сл.). Постепено, ови елементи музичког тока постају „константа” у процесу ученичке перцепције па наставник може да проширује опажајни капацитет код ученика усмеравајући њихову пажњу пре слушања на релевантне специфичности музичког дела. У контексту барока и класицизма, посебно треба обратити пажњу на везу између природе музичког тока и намене слушаног дела - описати специфичност одређених елемената музичког дела и звучни и карактерни ефекат који је њима постигнут, потом повезати са контекстом настанка дела и намене. Композиције које се слушају, својим трајањем и садржајем треба да одговарају могућностима перцепције ученика. Вокална, инструментална и вокално-инструментална дела треба да буду заступљена равноправно. Код слушања песама посебно треба обратити пажњу на везу музике и текста, а код инструменталних дела на извођачки састав, изражајне могућности инструмената и врсте вишегласја. Елементи музичке писмености су у служби горе наведеног. Ученичка знања из различитих области треба повезати и ставити у функцију разумевања слушаног дела, подстичући код ученика креативност и критичко мишљење. Слушање дела инспирисаних фолклором, свог и других народа и народности треба представити у контексту разумевања различитог садржаја, облика и расположења слушаних композиција.
ТЕМА 4. ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ: Певање песама по слуху и из нотног текста (солмизацијом) самостално и у групи. Певање песама у комбинацији са покретом.	
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: - пева и свирасамостално и у групи;	Сваки аспект извођења музике има непосредан и драгоцен утицај на развој ученика. Читање с листа једноставног ритмичког записа активира највећи број когнитивних радњи, развија дугорочно памћење,

- примењује правилну технику певања (правилно дисање, држање тела, артикулација); - кроз свирање и покрет развија Сопствену координацију и моторику; - користи различита средства изражајног певања и свирања у зависности од врсте, намене и карактера композиције; - искаже своја осећања у току извођења музике; - примењује принцип сарадње и Међусобног подстицања у Заједничком музицирању; - учествује у школским приредбама и манифестацијама;3 - користи могућности ИКТ-а у извођењу музике (коришћење матрица, караоке програма, аудио снимака).	осетљивост за друге учеснике у музичком догађају (тзв. тимски рад, толеранција) и фине моторичке радње. Квалитетно музичко изражавање има значајан утицај на психу ученика, а самим тим и на капацитет и могућност свих видова изражавања. Уједно је важно да се кроз извођење музике, а у оквиру индивидуалних могућности ученика, подстиче и развијање личног стила изражавања. С обзиром на то да ће певање и свирање произићи из историјског контекста, начин извођења треба прилагодити у односу на дати контекст. Посебну пажњу треба усмеравати на покрете који имају одговарајуће значење у музичком чину. Певање Главни критеријум за избор песама је квалитет музичког дела. Посебну пажњу треба обратити на тонски опсег композиција за певање због физиолошких промена певачког апарата (мутирање). Приликом извођења песама најстарије музичке фолклорне традиције, треба неговати нетемперовани начин певања и дозволити природним бојама гласа да дођу до изражаја. Песме се обрађују по слуху и из нотног текста. Приликом обраде песама из нотног текста након текстуалне, следи анализа нотног текста, савладавање ритма, певање олмизацијом и на крају певање са литерарним текстом. Са ученицима је неопходно постићи изражајно певање.
ТЕМА 5. МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО: Креирање покрета уз музику коју ученици изводе. Креирање ритмичке пратње.	
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: - користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет; - изражава своје емоције Осмишљавањем мањих музичких целина; - комуницира у групи импровизујући мање музичке	Дечје музичко стваралаштво представља виши степен активирања музичких способности које се развијају у свим музичким активностима, а резултат су креативног односа према музици. Оно подстиче музичку фантазију, обликује стваралачко мишљење, продубљује интересовања и доприноси трајнијем усвајању и памћењу музичких вештина и знања. Стваралаштво може бити заступљено кроз: - музичка питања и одговоре;

целине гласом, инструментом или покретом; - учествује у креирању школских приредби, догађаја и пројеката; - користи могућности ИКТ-а за музичко стваралаштво.	- компоновање мелодије на задати текст; - састављање ритмичке вежбе или мелодије од понуђених мотива; - импровизација игре/покрета на одређену музику; - илустрацију доживљаја музике; - израду музичких инструмената (функционалних или нефункционалних); - музичко-истраживачки рад; - осмишљавање музичких догађаја, програма и пројеката; - осмишљавање музичких квизова; - осмишљавање музичких дидактичких игара, игара са певањем, игара уз инструменталну пратњу или музичких драматизација; - креативну употребу мултимедија: ИКТ, аудио снимци, сликовни материјал, мобилни телефони...
---	--

НЕМАЧКИ ЈЕЗИК

Циљ: Стицање основних знања која ће ученицима омогућити да се писаним и усменим путем на правилан начин изражавају на страном језику. Овладавање вокабуларом и граматичким правилима како би били у могућности да комуницирају са људима из других земаља и били охрабрени да наставе, на вишем нивоу и самостално, учење страног језика. Стицање свести и сазнања о односу матерњег и немачког језика и позитивног става према страним језицима и културама.

Исходи	Начин остваривања
ТЕМА 1: Wie war's in den Ferien?	
-Ученик треба да научи да разуме текстове у перфекту и да зна да постави питања у истом времену када се и како нешто догодило -Ученик треба да научи кратке и једноставне облике писања дописнице са коришћењем перфекта	Ученицима се перфекат као граматичка категорија приближава кроз текст о распусту. Пошто је прича интересантна, требало би да ученицима скрене пажњу са чињенице да савладавају нову структуру. Како часови пролазе, додаје се фонд научених облика. Ученицима ћу покушати да градиво усадим понављањем чврстих конструкција мини-дијалошког типа.

ТЕМА 2: Meine Pläne	
-Ученик треба да научи да у претериту (другом облику прошлог времена) поставља питања и даје одговоре на тему догађаја из прошлости -Ученик треба да научи да исприча своју биографију и планове за будућност	Пошто увежбавање претерита,као другог облика прошлог времена следи одмах након перфекта,покушавам да ученицима олакшам разликовање ове две граматичке структуре тако што код претерита највише причају о себи и догађајима везаним за детињство. У почетку ученицима олакшавам учесталим постављањем питања,док на часовима утврђивања ученици самосталније причају.
ТЕМА 3: Freundschaft	
- Ученик треба да научи како да опише неку особу-како физички,тако и особине неке особе и како нам се чини Затим треба да научи да користећи научене облике за прошло време исприча нешто о пријатељству, шта за њега пријатељство представља и карактеристике правих пријатеља.	У овој целини ученици уче доста нових придева којима можемо описати људе,како физички,тако и особине. Опет пажљиво,путем слике и мимике,гестикалације уводе се у причу. Они описују свог пријатеља, наводе придеве који карактеришу правог пријатеља и износе своје мишљење шта за њих представља право пријатељство. Циљ је да опет ненаметљиво усвајају поједине изразе за одређену ситуацију.
Тема 4: Bilder und Töne	
- У овој тематској јединици ради се о електронским и традиционалним медијима. Ученици изражавају своје мишљење шта смеју а шта не и које су њихове обавезе код куће коришћењем модалних глагола смети и требати и уједно обнављањем до сада научених модалних глагола.	У овој целини ученици уче доста нових термина везаних за технологију и електронске урађаје, што је њима прилично блиско и интересанто. Опет ћу покушати да ученицима на интересантан начин приближим тематику,овог пута користећи њихово знање о медијима али и поређењем шта смеју код куће да раде и које су њихове обавезе. На таквим активностима ћемо утврдити и компаративне облике.
Тема 5: Zusammenleben	
Ученик треба да научи да разговара о осећањима и школи и заједничком времену са другарима које проведе у школи. Циљ је да усвоји и користи сложене реченице са различитим везницима и на тај начин каже шта планира да ради у будућности и како мисли да ће изгледати живот у будућности. Ученик треба да савлада поређење придева тако што ће се изјашњавати мишљење ко се у разреду по чему истиче.	Поређење придева као граматичка категорија се у потпуности савладава,тако што ученици,који су већ начели ову вежбу,сада треба већ мало сложеније да објасне ко се у одељењу по чему истиче. Сложене реченице са различитим везницима,које и спада у мало компликоване варијанте,вежбамо једноставним и кратким вежбама .

Тема 6: Das gefällt mir	
Помоћи ученицима да што лакше усвоје придевску деклинацију, тако што се прича о гардероби која им се свиђа, аутомобилима и електронским апаратима, при чему се користе научени придеви из претходне лекције	Пошто је циљ да се савлада деклинација придева, комуникација у овој целини неће бити превише ширена, већ ће више пажње бити посвећено малом броју питања и одговора, код којих ће се само мењати лица, одн. особе кјима се обраћамо и које одговарају.
Тема 7: Mehr über mich	
Приближити ученицима занимања, редне бројеве и глаголе у претериту и то причом о себи, својим интересовањима и жељама.	У овој малој целини ћемо користећи интересантне материјале, као што су слике, снимци и друге занимљивости, читати и причати мало више о себи и својим интересовањима, и на тај начин опет мало проширивати лексичко знање.
Напомена Начин оцењивања ученика – остварује се усменим и писменим путем. Оцењује се читање и разумевање кратких фраза за проширену конверзацију, и правилно записивање наученог. За ученике биће организована додатна настава где ће продубљивати и проширивати своја знања из оних наставних тема из којих су показивали већа интересовања.	

ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА 7. РАЗРЕД	
Циљ: Циљ учења Технике и технологије је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.	
Исходи	Начин остваривања
Животно и радно окружење	
Ученик повезује развој машина и њихов допринос подизању квалитета живота и рада; повезује ергономију са здрављем и комфором људи при употреби техничких средстава; уме да анализира да ли је коришћење одређене познате технике и технологије у складу са очувањем животне средине; уме да	-ова наставна тема реализоваће се са 6 часова -кроз презентацију, коришћењем пројектора у библиотеци, ученици ће се упознати са појмом, улогом и развојем машина и механизма; потрошњом енергије у домаћинству и могућности уштеде; утицајем дизајна и правилне употребе техничких средстава на здравље људи и

истражи могућности смањења трошкова енергије у домаћинству; уме да повеже занимања у области производних техника и технологија са сопственим интересовањем;	зависности очувања животне средине од технологије. -појам и улогу машина и механизма и њихово коришћење у окружењу треба представити ученицима што је могуће више на практичним примерима користећи доступна наставна средства и мултимедије. -потребно је упутити ученике да проналазе и откривају предности и противречности убрзаног развоја технологије методом истраживачког рада у групама. -да би ученици што лакше усвојили појам уштеде енергије, потребно је упутити их да на примеру свог домаћинства истраже колика је потрошња енергије, који су највећи потрошачи и шта би било најбоље учинити да би се потрошња смањила; ово је потребно остварити задајући ученицима да прикупе и обраде податке о потрошњи појединих доступних уређаја и укупној количини потрошене енергије на месечном нивоу. -без дубљег задирања у појам ергономије треба објаснити ученицима како је добар дизајн предуслов за квалитетнији и безбеднији рад, као и на који начин се треба прилагодити (правилно држање, безбедна растојања од машина, екрана) ради постизања комфора и очувања здравља. -такође треба да се повежу занимања у области производних техника и технологија са интересовањем ученика. као и наставна материја предмета Техника и технологија са наставном материјом из осталих предмета што ће бити примењено и у наредним наставним темама.
Саобраћај	
Ученик разликује врсте транспортних машина; уме да повеже подсистеме код возила друског саобраћаја са њиховом улогом; Зна да провери техничку исправност бицикла; уме да демонстрира поступке одржавања бицикла или мопеда;	-ова наставна тема реализоваће се са 6 часова -кроз презентацију, коришћењем пројектора у библиотеци, ученици ће се упознати са машинама спољашњег и унутрашњег транспорта; подсистемима код возила друског саобраћаја (погонски, преносни, управљачки, кочиони) и са значајем исправности бицикла/мопеда као битног предуслова безбедног учешћа у саобраћају. -на почетку реализације ове области треба подсетити ученике да су у претходним разредима учили о саобраћајним системима, намени,

	функционисању и организацији саобраћаја у оквиру саобраћајних објеката, као и о правилима и прописима за регулисање друмског саобраћаја. -уз помоћ мултимедије упознати ученике са машинама и њиховим главним карактеристикама спољашњег (бицикли, mopеди/мотоцикли, аутомобили, камиони, аутобуси, возови, бродови, авиони) и унутрашњег транспорта (дизалице, виљушкар, транспортери, лифтови); при реализацији ових садржаја посебно назначити наведене подсистеме код бицикла, mopеда и аутомобила. -оспособити ученике да самостално провере и подесе техничку исправност бицикла (упављачки, преносни и кочиони систем, пнеуматике, висину седишта, осветљење и др.) и демонстрирају поступке одржавања бицикла или mopеда; за остваривање ових исхода користити школски бицикл и постер mopеда, као и саобраћајне полигоне у оквиру школе
Техничка и дигитална писменост	
Ученик самостално црта скицом и техничким цртежом предмете користећи ортогонално и просторно приказивање; користи CAD технологију за креирање техничке документације; управља моделима користећи рачунар; упознат је са основама употребе 3D штампе у изради тродимензионалних модела и макета; уме да објасни улогу основних компоненти рачунара, таблета, паметних телефона и осталих савремених ИКТ уређаја; савладао је основне појмове о вештачкој интелигенцији и упознат је са примерима технологија управљаних вештачком интелигенцијом.	-ова наставна тема реализоваће се са 18 часова -на почетку реализације области укратко поновити која су знања и вештине из техничког цртања ученици усвојили у претходном разреду - потребно је упознати и оспособити ученике за ортогонално и просторно представљање предмета и коришћење рачунарских апликација за CAD - у оквиру апликације ученици најпре креирају модел користећи 2D приказ на основу података које читају са техничког цртежа; коришћењем 3D модела ученици активирају основне технике дизајна са циљем самосталног креирања техничког цртежа у складу са стандардима. - креираће се вежба у оквиру које ће ученици анализирати елементе сложеније геометрије и израђивати модел користећи CAD - ученике треба упознати са наменом основних електронских компоненти рачунара и осталих ИКТ уређаја и уколико временски оквир дозвољава, ученике упознати и са начином функционисања појединих компоненти,

	али на елементарном нивоу препоручено - коришћењем рачунарских симулација и анимација; такође и са основама употребе 3D штампе у изради тродимензионалних модела и макета, као и са основним појмовима о вештачкој интелигенцији и са примерима технологија управљаних вештачком интелигенцијом. - реализоваће се вежбе у којима ће ученици управљати моделом коришћењем рачунарских симулација.
Ресурси и производња	
Ученик уме да аргументује значај рационалног коришћења расположивих ресурса на Земљи; зна да идентификује материјале који се користе у машинству и на основу њихових својстава процењује могућност примене; научио је да користи прибор за мерење у машинству водећи рачуна о прецизности мерења; врши операције обраде материјала који се користе у машинству, помоћу одговарајућих алата, прибора и машина и примени одговарајуће мере заштите на раду; зна да објасни улогу одређених елемената машина и механизма на једноставном примеру; уме да образложи значај примене савремених машина у машинској индустрији и предности роботизације производних процеса; зна да објасни основе конструкције робота; класификује погонске машине – моторе и повеже их са њиховом применом;	- ова наставна тема реализоваће се са 20 часова - упознати ученике са значајем рационалног коришћења ресурса и принципима очувања животне средине; ученицима ће бити дат задатак за самосталан рад у оквиру кога ће у свом домаћинству истражити у којој мери и на који начин се они остварују - уз практичне примере и реалне моделе навести ученике да закључе који се материјали најчешће користе у машинству и због којих њихових својстава - наставник ће демонстрирати правилно коришћење прибора за мерење и контролу у машинству и реализовати практичне вежбе - улога елемената машина и механизма биће објашњена и демонстриран њихов рад, на моделу или путем рачунарске симулације - потребно је увести ученике у карактеристике обраде материјала који се користе у машинству и практично демонстрирати операције кроз реализацију једноставне вежбе, водећи рачуна о безбедности ученика - треба упознати ученике са савременим производним машинама у машинској индустрији и значајем њихове примене у појединачној и серијској производњи, кроз едукативне презентације и филмове - исту методу користити и приликом увођења појма роботике и објаснити њен значај у савременој индустрији; кроз рачунарску симулацију демонстрирати рад робота - кроз презентацију, коришћењем пројектора у библиотеци, ученици

	ће се упознати са основама конструкције робота и улогом појединих делова - роботику повезати са наставним садржајима као што су информатичка технологија, машине и механизми, енергетика и технологија обраде материјала - ученицима ће се представити класификација погонских машина – мотора и илустровати њихова примена, на практичним примерима из окружења (електромотори, бензински и дизел мотори, хидраулични мотори)
Конструкторско моделовање	
Ученик је оспособљен да самостално/тимски истражи и реши задати проблем у оквиру пројекта; да изради производ у складу са принципима безбедности на раду; да тимски представи идеју, потупак израде и производ; да креира рекламу за израђен производ; уме да врши е-кореспонденцију у складу са правилима и препорукама са циљем унапређења продаје; зна да процењује свој рад и рад других на основу постављених критеријума (прецизност, педантност и сл.).	- ова наставна тема реализоваће се са 22 часа - у овом делу програма ученици кроз практичан рад примењују претходно стечена знања и вештине; садржаје треба реализовати кроз ученичке пројекте, од графичког представљања замисли, преко планирања, извршавања радних операција, маркетинга до процене и вредновања - ученици ће наставити са алгоритамским приступом у конструкторском моделовању, у приступу развоја техничког стваралаштва – од идеје до реализације; ова тема се односи на израду модела разних машина и уређаја који су засновани на основним елементима и принципима рада машина и механизма (елементима за везу, за пренос снаге и кретања, специјални елементи); то се односи на моделовање производних машина, саобраћајних средстава, транспортних машина и уређаја, претварача енергије - потребно је да ученици користе податке из различитих извора, самостално проналазе информације о условима, потребама и начину реализације макете/моделакористећи ИКТ и адекватну литературу - у пројекат се може укључити и више ученика (тимски рад) уколико је рад сложенији, односно ако се ученици за такав вид сарадње одлуче - приликом израде техничке документације изабраног модела, ручно или уз помоћ рачунарских апликација, примењивати научено: просторно

	приказивање предмета, ортогонално пројектовање као и специфичности техничког цртања у области машинства; треба настојати да се остварује континуитет информатичке писмености с циљем да ученици науче да користе рачунар за цртање и израду презентација - по завршетку радова биће организовано представљање идеје од које се пошло, поступака израде и готовог производа; у овој етапи се врши и процена сопственог рада и рада других на основу постављених критеријума (уредност, систематичност, залагање, самоиницијативност, креативност) - на основу утрошеног материјала, енергије и рада реализатори (појединац или тим) исказују оквирне цене трошкова и вредност израђеног модела; у складу са предузетничким аспектима, реализатори треба да израде и одговарајуће материјале за рекламе за израђени производ.
Напомена: Настава ће се организовати са по два спојена часа седмично и наставни садржаји биће прилагођени оваквој организацији рада. Предвиђени садржаји захтевају разноврстан методички приступ, кроз комбиновани начин рада. У настави се по правилу користе сви постојећи облици рада: фронтални, групни, рад у паровима и индивидуални. Избор метода зависи од циља и задатка наставног часа, опремљености кабинета наставним средствима и изабраног облика рада. Оцена представља укупно постигнуће ученика остварено кроз усмено испитивање, оцењивање цртежа и практичних радова, активност на часу, као и кроз ангажовање и резултате на часовима секције и такмичењима. Пројектна настава реализује се кроз тему Конструкторско моделовање.	

ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

Циљ:

- Оспособљавање ученика за учење, живот и рад у друштву које се, развојем дигиталних технологија, брзо мења
- Развијање информатичких знања, вештина и ставова неопходних за самосталну, одговорну и примерену употребу рачунара у решавању свакодневних задатака у процесу учења, рада и комуникације
- Оспособљавање ученика да одаберу и употребе одговарајућу технологију сходно задатку, области у којој је примењују или проблему

који решавају

- Развијање креативности и оспособљавање за креативно изражавање применом рачунарске, информационе и комуникационе технологије
- Оспособљавање ученика да препознају проблем, реше и по потреби рашчлане проблем на делове и решење представе у виду текста, алгоритамског дијаграма или програма
- Оспособљавање ученика да планирају стратегију решавања проблема (претпоставе решења, планирају редослед активности, изабери извор информација, средстава/опрему коју ће користити, са ким ће сарађивати, кога ће се консултовати)
- Оспособљавање ученика за одговорну примену препорука заштите здравља, безбедности, личне и приватности других у свакодневном раду у дигиталном окружењу.

Исходи**Начин остваривања****ТЕМА 1: ИКТ**

- прикупља, уноси и приказује податке којима се анализира неки проблем помоћу програма за табеларне прорачуне,
 - открива однос између података користећи се визуелизацијом,
 - сараднички реализује наставне пројекте који укључују избор, коришћење и комбиновање више апликација да би досегао изазовне циљеве укључујући прикупљање и анализу података и задовољавање потреба познатих корисника.

Програмске садржаје ове наставне теме остварићу уз помоћ рачунара и програма Microsoft Excel првенствено кроз вежбе и практичан рад на рачунару.

С обзиром да ученици поседују предзнања о радном окружењу Office програма, кроз разговор помоћи ћу ученицима да издвоје сличности и разлике радног окружења програма Microsoft Excel у односу на остале програме. Упознавање са командама за рад са радном свеском и радним листом остварићу кроз практичан рад ученика у оквиру кога ћу упутити ученике да користите знања из других предмета које ће табеларно представљати.

Кроз вежбе инструктивно вођени, ученици ће сами долазити до сазнања о намени и могућностима примене формула и функција. Усвајање вештине коришћења формула и функција, као и израду графикона за табеларне прорачуне реализоваћу тако што ће ученици решавати проблемске задатке различитих нивоа сложености.

Своја знања ученици ће утврдити кроз израду пројектног задатка.

	Ученику ћу поделити у парове или мини тимове, где ће бирати тему за рад према сопственим интересовањима а која може бити из школског програма или слободна тема. Сваки тим ће имати задатак да испланира процес израде пројектног задатка, као и да изврши поделу задатака, да га реализује и да оцену успешности. Уз помоћ Интернета и штампане литературе ученици ће проналазити информације, вршити анализу и вредновање информација. Дигитални материјал ће обрађивати уз помоћ познатих програма и алата, а онда публиковати у свом раду. Ученици ће своје радове презентовати испред одељења. Сваки ученик ће имати задатак да након презентовања издвоји добре стране свог пројектног рада, као и оно што би променио при поновној изради. Након тога други ученици ће вредновати приказани пројекат на основу задатих критеријумима уз образложење.
ТЕМА 2: Дигитална писменост	
- користи различите врсте технологије на сигуран, етички, одговоран и безбедан начин, водећи рачуна о онлајн идентитету и приватности, - препозна непримерени садржај и/или нежељене контакте и зна да се од њих заштити.	Коришћењем WWW сервиса ученици ће проналазити сајтове намењени безбедности деце на Интернету, проучавати њихов садржај и издвојити правила за безбедно понашање на интернету. Вежбаће претраживање на основу кључних речи и додатних захтева. На примерима из свакодневног живота објаснићу појам ауторских права а онда повезати са дигиталном технологијом. Гледањем едукативних видео садржаја ученици ће уочити и разликовати прихватљиво од неприхватљивог понашања на Интернету. Тражићу од ученика да уоче и издвоје симптоме који указују на зависност од технологије и да дају свој предлог како неби до тога дошло који би преточили у плакат намењен осталим ученицима школе.
ТЕМА 3: Рачунарство	
- коришћењем текстуалног програмском језика опште	Упознаћу ученике са изабраним програмским језиком и развојним

намене, формира рачунарске програме који решавају одређене класе проблема уз помоћ одговарајућих програмских библиотека и прилагођених могућности развојног окружења, при чему сам програм не мора бити алгоритамски сложен, - користи барем један алат који обухвата програмски језик, програмску библиотеку и развојно окружење и да решава једноставне проблеме типичне за област примена на коју је оријентисан тај алат, - за описан задатак из одговарајућег домена примене опише планирано решење и да тако описано решење имплементира, - користи документацију и доступне информације са интернета како би на одговарајући начин употребио алат за решавање задатог проблема, - проналази и користи слободно доступне садржаје са интернета које укључује у своје решење.	окружењем . При практичном раду избор проблема ће бити што више оријентисан на домен примене на који је оријентисан изабран алат, са што једноставнијим програмирањем, али да је ипак суштина решења у програмском коду.
Напомена (пројектна настава) Пројектни задатак ће ученици радити у оквиру прве наставне теме ИКТ.	

ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ	
Циљ и задаци: Циљ наставе и учења физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада	
Исходи	Начин остваривања
1. Физичке способности	
-примени једноставне комплексе простих и општеприпремних вежби - изведе вежбе (разноврсна природна и изведена кретања) и користи их у спорту, рекреацији и различитим животним ситуацијама - упореди резултате тестирања са вредностима за свој узраст и сагледа сопствени моторички напредак	У овим часовима као и на другим организационим облицима рада, посебан акценат се ставља на: - развијање физичких способности које се континуирано реализује у уводном и припремном делу часа путем вежби обликовања. Део главне фазе часа може се користити за развој основних физичких способности узимајући у обзир утицај који наставна тема има на њихов развој. Методе и облике рада наставник бира у складу са потребама и могућностима ученика и материјално-техничким условима за рад; - подстицање ученика на самостално вежбање; - учвршћивање правилног држања тела. Програм развоја физичких способности је саставни део годишњег плана рада наставника. Праћење, вредновање и евидентирање физичких способности ученика спроводи се на основу Приручника за праћење физичког развоја и развоја моторичких способности ученика у настави физичког васпитања, (Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања, 2016).
2. Моторичке вештине, спорт и спортске дисциплине (атлетика, спортска гимнастика, основе тимских и спортских игара)	

Атлетика: - комбинује и користи достигнути ниво усвојене технике кретања у спорту и свакодневном животу - доводи у везу развој физичких способности са атлетским дисциплинама Спортска гимнастика: - одржава стабилну и динамичку равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела - користи елементе гимнастике у свакодневним животним ситуацијама и игри - процени сопствене могућности за вежбање у гимнастици Основе тимских и спортских игара: - користи елементе технике у игри - примењује основна правила кошарке, одбојке, рукомета и фудбала у игри - учествује на унутародељенским такмичењима -игра фудбал, кошарку, одбојку, рукомет примењујући виши ниво технике, тактике и већи број правила, -игра фудбал, кошарку, одбојку, рукомет примењујући сложене елементе технике, тактике и правила игре.	Прихватање моторичких знања, умења и навика, остварује се кроз примену обавезних и препоручених програмских садржаја атлетике, гимнастике, спортских игара, примењујући основне дидактичко-методичке принципе и методе рада неопходне за достизање постављених исхода. Усвојена знања, умења и навике треба да омогуће ученицима њихову примену у спорту, рекреацији и специфичним животним ситуацијама. Усвајање знања, умења и навика је континуирани процес индивидуалног напредовања ученика у складу са његовим психо-физичким способностима. Оним ученицима који нису у стању да усвоје неке од садржаја, задају се вежбања слична али лакша од предвиђених или предвежбе. Уколико ученик не достигне предвиђени исход, оставља се могућност да исти достигне у наредном периоду. Усавршавање неких моторичких задатака је континуирани процес без обзира на садржаје програма (техника ходања, трчања, примена научене игре итд.). У раду са напреднијим ученицима реализују се препоручени садржаји или садржаји из наредних разреда. Кроз процес реализације програма неопходно је пратити способности ученика за поједине спортове.
3. Физичка и здравствена култура (физичко вежбање и спорт, здравствено васпитање)	
Физичко вежбање и спорт: - објасни својим речима сврху и значај вежбања	Остваривањем исхода ове наставне области, ученици стичу знања, вештине, ставове и вредности о вежбању (основним појмовима о вежби, како се неко вежбање

- користи основну терминологију вежбања - поштује правила понашања у и на просторима за вежбање у школи и ван ње, као и на спортским манифестацијама - примени мере безбедности током вежбања - одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање - примени и поштује правила тимске и спортске игре у складу са етичким нормама - навија и бодри учеснике на такмичењима и решава конфликте на социјално прихватљив начин - користи различите изворе информација за упознавање са разноврсним облицима физичких и спортско-рекреативних активности - прихвати сопствену победу и пораз у складу са "ферплејом" - примењује научено у физичком и здравственом васпитању у ванредним ситуацијама - препозна лепоту покрета и кретања у физичком вежбању и спорту - направи план дневних активности Здравствено васпитање: - наведе примере утицаја физичког вежбања на здравље - разликује здраве и нездраве начине исхране - направи недељни јеловник уравнотежене исхране уз помоћ наставника. - примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања - препозна врсту повреде - правилно реагује у случају повреде - чува животну средину током вежбања	изводи и чему конкретна вежба и вежбање служи), физичком васпитању, спорту, рекреацији и здрављу. Посебно планиране и осмишљене информације о вежбању и здрављу преносе се непосредно пре, током и након вежбања на часу. Ова наставна област остварује се кроз све организационе облике рада у физичком и здравственом васпитању и обухвата: формирање правилног односа према физичком вежбању, здрављу и раду; развијање и неговање фер-плеја; препознавање негативних облика понашања у спорту и навијању; вредновање естетских вредности у физичком вежбању, рекреацији и спорту; развијање креативности у вежбању; очување животне средине, као и развијање и неговање здравствене културе ученика. Поред наведеног у овој области потребно је радити на: неговању патриотских вредности (народне традиције и мултикултуралности); формирању правилног односа према различитостима, чувању материјалних добара, неговању друштвених вредности итд
---	---

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ 7. разред	
Грађанског васпитања је да ученик изучавањем и практиковањем основних принципа, вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе других и спреман да активно делује у заједници.	
Исходи	Начин остваривања
ТЕМА 1:ЉУДСКА ПРАВА	
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: -наведе и опише основне карактеристике људских права; -својим речима опише везу између права појединца и општег добра; -дискутује о односу права и правде и о сукобу права ; -образложи личну одговорност у заштити свог здравља; -штити своја права на начин који не угрожава друге и своја права;	У оквиру прве области ученици проширују своја знања у вези са правима али је фокус на њиховим карактеристикама (урођеност, универзалност, неотуђивост, недељивост) и вези са општим добром које има за циљ да осигура права појединца као и добробит заједнице. Однос између права и правде ученицима треба приближити кроз конкретне примере из свакодневног живота. Ученици се упознају са социјалним правима што се логично надовезује на дискусију о правима и правди. У раду са ученицима посебну пажњу треба посветити здрављу младих и то са становишта права и обавеза државе, родитеља али и самих ученика да сачувају своје здравље. Ова тема се реализује кроз 9 часова (6 часова обраде , 2 часа утврђивања и 1 час систематизације).
ТЕМА 2: ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО	
-образложи сврху постојања политичких странака; -аргументује потребу ограничења и	Друга област има за циљ да настави увођење ученика у функционисање демократског друштва са фокусом на парламент, његову функцију и надлежности, организацију и процедуре, ана примеру Народне скупштине Републике Србије. Ученицима треба

контролу власти; -наведе кораке од предлагања до усвајања закона; -образложи на примеру могућност утицаја грађана на одлуке Народне скупштине;	приближити појмове као што су политичке странке, посланици, посланичке групе, опозиција и о њима стећи само основна знања. Ученике треба упознати са скупштинском расправом, њеним циљевима и процедурама као и да предлоге закона дају грађани својим потписима. Ова тема се реализује кроз 9 часова (6 часова обраде , 2 часа утврђивања и 1 час систематизације).
ТЕМА 3: ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ	
-препозна и одупре се различитим облицима вршњачког притиска; -препозна опасност када се нађе у великој групи људи и заштити се;	Трећа област односи се на вршњачке групе, конформизам и вршњачки притисак. Добро је консултовати педагога у школи с циљем оснаживања ученика да се одупру конформизму и различитим врстама притиска вршњака. Понашање људи у маси добило је место у садржају јер се ученици овог узраста све чешће налазе у таквим ситуацијама (концерти, спортски догађаји) и могу бити угрожени. Ова тема се реализује кроз 9 часова (6 часова обраде , 2 часа утврђивања и 1 час систематизације).
ТЕМА 4: ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ	
-учествује у организацији, реализацији и евалуацији симулације Народне скупштине; -у дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на конструктиван начин; -проналази, критички разматра и користи информације из различитих извора.	У оквиру четврте области програма ученици треба да припреме и спроведу симулацију рада Народне скупштине. Може се симулирати цео ток активности од предлагања до усвајања закона или симулација једним делом може да садржи процедуру посланичких питања премијеру и министрима у Влади. Симулације се могу на различите начине организовати, а могу се допунити још неким аспектима као што је информисање грађана о раду скупштине. Ученицима ће били подељене улоге посланика, премијера, министара, новинара. Ова тема се реализује кроз 9 часова (1 час обраде, 7 часова утврђивања и 1 час систематизације).

ВЕРСКА НАСТАВА

Циљ:

Циљ Верске наставе – православног катихизиса јесте да ученици постану чланови Литургијске заједнице, да науче и разумеју основне вредности које њихова вера проповеда. Кроз наставу се пружа један систематичан и целовит приказ живота, схваћен из перспективе православног предања, уважавајући и отворено разговарајући о осталим приступима животу (друге вере, наука, различите теорије о свету и животу). Ученици треба да се упознају са православним искуством које се сведочи кроз Литургијску заједницу која је есхатолошка (будућа) реалност на земљи, кроз историјску реалност Божијег деловања на земљи у Христу и кроз животе многих светитеља и знаменитих хришћанских личности, кроз деловање Цркве у потоњим вековима до дана даншњег и одговарање на савремене и актуелне изазове, као и теме. Циљ је разумети отвореност и лепоту слободе које нам пружа православна хришћанска вера.

Исходи**Начин остваривања****ТЕМА 1: Богопознање**

Ученици ће моћи да уоче да су знање и учење важни у његовом животу. Моћи ће да кроз очигледне примере и експерименте закључи да постоје различити начини и процеси сазнавања. Увидеће кроз примере из личног искуства да једино онај кога заволимо за нас постаје личност - непоновљиво и бескрајно важно биће. Биће у стању да повеже личносно познање са нашим познањем Бога. Уочиће да нам Христос открива Бога као љубавну заједницу три личности, као и то да нам се Бог открива на личном плану. Биће у стању да вреднују своје понашање на основу љубави коју исказују према својим ближњима, те ће бити подстакнути на одговорније обликовање заједничког живота са другима.

Тема садржи 7 часова, 4 обраде, 2 утврђивање и 1 систематизација.

Разумевање процеса сазнања који се одвија и манифестује у нашем свакодневном животу. Сагледавање различитих типова сазнања који се примењују на различите предмете сазнања. Уочавање суштинске разлике у сазнавању предмета и појва у односу на сазнавање личности, које се испољава у релацији. Разумевање појма откривење као акције којом се нама Бог открива и даје могућност вере и односа са Њим.

ТЕМА 2:**Јединство Цркве Христове**

Ученици ће моћи да уоче да је Црква на Саборима решавала проблеме са којима се сусретала кроз историју, те да су Сабори у многоне утицали на формирање важних ствари у хришћанству, од формалног учења, па све до хришћанских пракси. Сазнаће да је Символ вере установљен на Васељенским саборима. Биће подстакнути да знају Символ вере и да разумеју његову важност. Знаће да се Символ вере изговара на Крштењу и Литургији. Уочиће да појам Богочовека описује Христа као истинитог, потпуног и савршеног Бога и исто тако истинитог, потпуног и савршеног Човека.	Тема садржи 7 часова, 4 обраде и 3 утврђивања. Разумевање идеје саборности и институције Сабора у хришћанској Цркви, као и важности коју су одиграли Васељенски сабори, као окупљања хришћанских Црква читавог света. Стицање сазнања о томе како се вера формирала у учењу, како је тај процес текао и како је то сажето изражено у Символу вере. Разумевање да се све то формирало на основу онога што је Христос оставио, а што су апостоли искусили и доживели, те даље пренели.
ТЕМА 3: Светотајински живот Цркве	
Ученици ће моћи да увиди да Црква Светим Тајнама повезује човека са Богом у најважнијим моментима његовог живота (рођење и духовно рођење – Крштење, венчање и Брак, Црквена брига за болесне у јелеосвећењу...). Увидеће да је Литургија извор и циљ свих Тајни Цркве и да је она Тајна над тајнама, те ће и разумети да је Причешће врхунац светотајинског живота, јер нам оно пружа сједињење са Господом. Препознаће Крштење и Миропомазање као Тајне уласка у Цркву. Биће подстакнути да на покајање гледају као на промену начина живота. Увидеће два начина и обрасца живота у браку и монаштву, те да оба облика представљају везивање и опредељење које је благословено. Моћи ће да разликују и именују службе у Цркви (епископ, свештеник, ђакон и народ), а такође и да препознају своју службу у Цркви. Уочиће у молитвословљима важност природних елемената (воде, грожђа, жита, светлости...), те ће бити подстакнути на учествовање у светотајинском животу Цркве.	Тема садржи 12 часова, 8 обраде, 3 утврђивања и 1 систематизација. Разумевање шта представљају Свете Тајне у хришћанској вековној пракси, како су се оне формирале, развијале и какву улогу имају у нашим животима. Стицање сазнања о међусобној повезаности Светих Тајни. Увиђање централног места Литургије међу свим молитвословљима, обредима и чиновима.

ТЕМА 4: Српска Црква кроз векове

Ученици ће моћи да препознају да култура и писменост Словена имају корен у мисионарској делатности просветитеља равноапостолних Кирила и Методија. Увидеће важност делатности оних који су ширили хришћанску веру на прави начин, те ће препознати да се она огледа у духовном оснаживању, просветитељству и култури. Разумеће да је Свети Сава у нашој историји централна фигура у овој делатности, која је започета још од Светих Кирила и Методија. Биће подстакнути да доживе српске светитеље као учитеље хришћанских врлина и вредности. Моћи ће да препознају неговање српских православних обичаја као начин преношења искуства вере и прослављања Бога и светитеља. Увидеће евхаристијску симболику у елементима Крсне Славе. Биће подстакнути да прослављање Крсне славе везују за Литургију. Разумеће важност вредновања и неговања богатства и лепоте српске културне баштине.

Тема садржи 10 часова, 5 обраде, 4 утврђивања и 1 систематизација. Разумевање улоге коју су имали главни мисионари и просветитељи нашег народа. Стицање увида у то чему су нас научили, шта су нам оставили и на шта су нас упутили. Разумевање да све оно што конституише вредности, духовност, културу, ученост јесте нешто што нам је пружено марљивом и неуморном делатношћу различитих светих људи. Уочавање да су свети људи прави пример и узор нама у испољавању онога што је добро..

Слободна наставна активност: МОЈА ЖИВОТНА СРЕДИНА

Циљ: Циљ учења слободне наставне активности је да допринесе развоју компетенција потребних за одговорну улогу у друштву у погледу очувања животне средине, биодиверзитета и одрживог развоја.

Исходи**Начин остваривања**

ТЕМА 1: Еколошки отисак и опстанак

По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:

- поседује вредности, ставове и вештине и понашање у складу са одрживим развојем
- примењује рационално коришћење природних ресурса
- има развијену свест о личном ангажовању у заштити и очувању животне средине и природе
- схвати појам еколошког отиска и његову сврху, шта се подразумева под еколошким дугом, основне појмове о еколошком дефициту и да схвате проблеме који настају услед еколошког дуга.
- зна који су циљеви одрживог развоја које су прописале Уједињене нације
- уочава потешкоће које прате човечанство
- стекне основна сазнања о еколошком праву
- користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата
- табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке;
- разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени

Ова наставна тема реализоваће се кроз 10 часова- 5 часова обраде, 2 часа утврђивања, 3 часа за практичне активности.

Планирани садржаји програма поред основног теоријског приступа имаће и активан приступ који је усмерен ка практичној примени стечених знања.

На часовима ће се радити на усмеравању интересовања и креативности ученика у покушају да самостално објасне узроке и последице човековог дејства на животну средину.

Ново градиво се објашњава и повезује са знањем и искуством ученика, уз издвајање главних појмова (еколошки отисак, еколошки дефицит, еколошки дуг, еколошко право...).

Примењиваће се рад у групама, рад у пару, употреба мултимедијалних садржаја.

Достизање исхода оствариће се и кроз друштвене игре, дебату, радионице и кроз мала истраживања. Начин приказа резултата може бити задат или по слободном избору. Биће обезбеђен час за презентовање резултата истраживања, да ученици сами процене квалитет и добију повратну информацију од наставника

Степен усвојености градива биће утврђен кроз ангажовање ученика на часу, улагање труда у дискусији на задату тему, доношење потребног материјала за час, кроз њихове самосталне истраживачке радове и кроз реализацију и презентацију урађених задатака.

Ученици ће бити укључени у вредновање рада група и самопроцену, како би оцена остварености постигнућа била што објективнија.

ТЕМА 2: Управљање отпадом	
По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да: - се бави темом решавања проблема отпада - зна какве врсте отпада могу бити, шта се подразумева под појмом „управљање отпадом” и како се отпадом управља у другим државама - зна које институције у локалној заједници су надлежне за решавања проблема отпада - учествује у акцијама које су усмерене ка да смањењу отпада - поседује радозналост и одговорност - уочава, формулише, анализира и решава проблем - користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата - табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке; - разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени	Ова наставна тема реализоваће се кроз 10 часова - 4 часа обраде, 2 часа утврђивања и 4 мала пројекта. Обрада нових садржаја реализоваће се коришћењем слика, енциклопедија, научних часописа, видео материјала и интернета. За остваривање исхода у реализацији ове теме обрадиће се класификација отпада према: врсти материјала од којег је направљен (лим, пластика, стакло, органски...), према изворима настајања (кућни, индустријски, медицински...). Ученици добијају потребан материјал, истражују литературу и претражују интернет. Достицање исхода оствариће се и кроз различите практичне активности, посматрање, бележење, анализирање, дискутовање, закључивње, прикупљање података, обрађивање истих, израда презентација, осмишљавање и реализација акција за смањење отпада. Могућа је посета институцијама у окружењу које се баве управљањем отпадом. Степен усвојености градива биће утврђен кроз ангажовање ученика на часу, улагање труда у дискусији на задату тему, доношење потребног материјала за час, кроз њихове самосталне истраживачке радове и кроз реализацију и презентацију урађених пројектних задатака. Ученици ће бити укључени у вредновање рада група и самопроцену, како би оцена остварености постигнућа била што објективнија.
ТЕМА 3: Рециклажа, ремедијација и поновна употреба добара и сировина	
По завршеној теми ученик ће бити у стању да: - поседују развијену свест о личном ангажовању у заштити и очувању животне	Ова наставна тема реализоваће се кроз 7 часова- 3 часа обраде, 2 часа утврђивања, једну радионицу и 1 акцију. Садржаји ове теме доприносе надограђивању претходно стечених знања о отпаду.

средине - познаје све могућности смањења отпада (тзв. Р-правила на енглеском говорном подручју) - претраживањем интернета и литературе налази начине како да третира отпад - зна шта је ремедијација - зна предности а који су недостаци поновне употребе добара и сировина - уочава, формулише, анализира и решава проблем - користи ИКТ за комуникацију, прикупљање и обраду података и представљање резултата истраживања/акција; - сарађује у тиму, поштујући разлике у мишљењу и интересима, дајући лични допринос постизању договора и афирмишући толеранцију и равноправност у дијалогу; - критички процени сопствени рад и рад сарадника у групи.	Исходи предвиђени за ову тему ће се остваривати коришћењем слика, шема и цртежа, коришћењем мултимедијалних презентација и разговором о ономе што ученици већ знају о отпаду. Кроз акцију прикупљања старог папира ће се код ученика развити свест о личном ангажовању у смањењу загађења. У оквиру ове теме ученици могу да праве паное, стрипове или филмиће о рециклажи. Биће организована и радионица за израду предмета од рециклираног материјала. За процену степена остварености стандарда у овој теми користиће се наставни листићи са питањима, мозгалицама, укрштеницама и проблемским задацима.
ТЕМА 4: Обновљиви извори енергије	
По завршеној теми ученик ће бити у стању да: - схвати колико су обновљиви извори енергије добри и лоши по животну средину - зна појам енергетске ефикасности и зашто је она значајна - зна шта је енергетски ефикасна кућа и познаје енергетски ефикасне грађевине у свету	Ова наставна тема реализоваће се кроз 9 часова- 4 часа обраде, 2 часа утврђивања, и 1 час за радионицу израде макета, 1 час за друштвену игру и 1 за презентацију свих реализованих малих пројеката. Ученици имају извесна предзнања о о обновљивим и необновљивим изворима енергије, из географије и технике и технологије. Исходи предвиђени за ову тему ће се остваривати коришћењем интернет извора, енциклопедија, научних часописа, слика, шема и цртежа, мултимедијалних презентација и разговором о ономе што

- искористити већ стечена знања о обновљивим и необновљивим изворима енергије, али и знања из географије и вештине стечене на тежици и технологији за радионичарски рад о изворима енергије - осмисли и формулише истраживачки задатак где ће упоређивати одрживу и неодрживу потрошњу енергије у својој околини - прикаже и образложи резултате истраживања или акција, усмено, писано, графички или одабраном уметничком техником; - користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата - табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке; - разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени	ученици већ знају из ранијих разреда и других предмета. Обрада садржаја и реализација пројекта може да буде праћена радионичарским, односно групним радом (нпр. ученици у групама раде на немим картама означавају места у Србији и другим државама у којима се користе обновљиви извори енергије). Биће организована и радионица за израду макета постројења за коришћење обновљивих извора енергије (ветрењаче, воденице, сунчани колектори).. Кроз такав начин рада ће се код ученика развити способност посматрања, уочавања, закључивања, генерализације и свега онога што је непоходно приликом истраживања. Сумирањем резултата свих парова/група ученици стичу целовиту слику о значају коришћења обновљивих извора- предностима и недостацима. Садржаји који се не могу обрадити кроз горе описане методе, обрадиће се коришћењем кратких филмова са youtube канала. Помоћу друштвене игре стечена знања ће се додатно утврдити. Степен усвојености градива биће утврђен кроз ангажовање ученика на часу, кроз њихове самосталне истраживачке радове и кроз реализацију и презентацију урађених задатака. Ученици ће бити укључени у вредновање рада група, појединаца и самопроцену, како би оцена остварености постигнућа била што објективнија. На крају теме биће обезбеђен час за презентовање резултата свих активности реализованих током године, да ученици сами процене квалитет свог рада и добију повратну информацију од наставника
Напомена- Циљ СНА се остварује кроз низ међупредметних корелација (са биологијом, географијом, ликовном културом, информатиком, техником и технологијом). Изводиће се што чешће ван учионице у природном окружењу (школском дворишту или на неком другом терену), где ће ђаци самостално или у групама проучавати, прикупљати податке, осмишљавати и реализовати пројекте, а затим на часовима представљати резултате уз употребу ИТ или различитих ликовних техника. У току реализације програма планирана је сарадња са локалним институцијама, јавним установама, другим школама и удружењима. У зависности од потреба ученика и међупредметне корелације могуће је ротирати наставне јединице током године.	

Слободна наставна активност: САЧУВАЈМО НАШУ ПЛАНЕТУ	
Циљ учења слободне наставне активности Сачувајмо нашу планету јесте развијање функционалне писмености из области заштите животне средине, разумевање односа човек – природа са циљем бољег схватања света који га окружује, лакше сналажење у природном и социјалном окружењу и формирање одговорног и активног појединца у циљу разумевања и примене концепта одрживог развоја.	
Исходи	Начин остваривања
ТЕМА 1: Положај и улога човека у природи	
По завршеној теми ученик ће бити у стању да: -наведе основне појмове о животној средини;-- -наведе примере утицаја човека на животну средину; -уочи узрочно-последичне везе и односе на релацији човек и животна средина; -препозна проблеме у локалној средини на основу концепта одрживог развоја; -активно и одговорно управља и решава интегративне пројектне задатке; -повезује хоризонтално и вертикално знања о одрживом коришћењу ресурса и користи холистички приступ у решавању проблема одрживог развоја; -развија ставове и вредности о очувању животне средине кроз решавање проблема на локалитету; -емоционално реагује на проблеме локалног окружења; -схвати и разуме поделу и значај природних	Човек има двоструку улогу у природи, јавља се као њен део, али и као фактор који утиче на њу и мења је. У првим фазама развоја људског друштва промене природе под утицајем човека сведене су на локалну средину. Са развојем друштва промене природе су све дубље и трајније, да би данас достигле глобалне размере. Те промене у природи настају под утицајем посредних или непосредних човекових активности и изазивају одговарајуће последице. Ту спадају: промене физичких услова и изгледа животне средине, промене састава живог света, стварање нових обрадивих површина, гајење биљака и животиња, уношење нових врста у крајеве у којима их није било, урбанизација, индустријализација, загађивање животне средине итд. Ученици у групама кроз истраживачке задатке анализирају по један од утицаја човека на природну средину као и последице тих утицаја на живот људи. Такође, могу да праве промотивне материјале који се односе на заштиту и очување природе и да осмишљавају различите активности везане за ту сврху. Основни појмови из области животне средине. Утицај човека на животну средину. Концепт одрживог развоја.

ресурса -разликује обновљиве од необновљивих природних ресурса; -препозна и наводи примере обновљивих и необновљивих природних ресурса; -критички се односи према нерационалном коришћењу необновљивих природних ресурса;	Спровођење акција у заштити и очувању животне средине (мали пројекти).
ТЕМА 2: Природна богатства (ресурси) и одрживо коришћење	
По завршеној теми ученик ће бити у стању да: - наведе основне појмове о животној средини; - наведе примере утицаја човека на животну средину; - уочи узрочно-последичне везе и односе на релацији човек и животна средина; - препозна проблеме у локалној средини на основу концепта одрживог развоја; -активно и одговорно управља и решава интегративне пројектне задатке; -повезује хоризонтално и вертикално знања о одрживом коришћењу ресурса и користи холистички приступ у решавању проблема одрживог развоја; -развија ставове и вредности о очувању животне средине кроз решавање проблема на локалитету; -емоционално реагује на проблеме локалног окружења; -схвати и разуме поделу и значај природних ресурса	Природни ресурси могу се дефинисати као разноврсна тела, материје и појаве које човек користи за задовољавање својих потреба. Функционисање савремених друштава у потпуности зависи од ресурса чије су основне карактеристике необновљивост и исцрпљивост, при чему потреба за њима рапидно расте док се њихове доступне количине смањују. С обзиром на то, решавање питања недостатка ових ресурса у будућности биће једно од најважнијих за читаво човечанство. Један од начина превазилажења датог проблема је свакако одрживи развој. Он подразумева коришћење ресурса у оквиру дугорочних ограничења планете уз максимално умањивање утицаја који коришћење једног ресурса може да има на друге ресурсе, односно, коришћење ресурса од стране данашњих генерација на начин који неће угрозити могућности будућих генерација да располажу ресурсима. Стога је инсистирање на ефикасном коришћењу ресурса од суштинске важности за спречавање њиховог прекомерног коришћења. Ученици се деле у две групе тако да једна група ради истраживачки задатак везан за предности и недостатке коришћења обновљивих, а друга за коришћење необновљивих извора енергије, а своје резултате приказују путем панорама, ппт и сл. Природни ресурси (богатства) – дефиниција, подела и значај. Обновљиви и необновљиви природни ресурси. Жива бића као природни ресурс (мали пројекти).

- разликује обновљиве од необновљивих природних ресурса; - препозна и наводи примере обновљивих и необновљивих природних ресурса; - критички се односи према нерационалном коришћењу необновљивих природних ресурса;	Одрживо коришћење ресурса.
ТЕМА 3: Извори и последице загађивања животне средине	
По завршеној теми ученик ће бити у стању да: - наведе изворе и последице загађења природне средине - разликује изворе и врсте загађења; - анализира из различитих углова утицај загађења на живи свет; - разврстава изворе загађења; - истражи изворе загађења у локалној средини; - наведе примере последица стварања озонских рупа и других глобалних проблема на животну средину; - уочава узрочно последичне везе између глобалних и локалних проблема загађења и очувања природне средине; - уочи повезаност природних, социјалних и економских фактора у очувању животне средине; - креира решења за смањење загађења од отпада у оквиру пројекта; - користи методе и алате истраживања на	Загађење животне средине јесте уношење загађујућих материја или енергије у животну средину изазвано људском делатношћу, или природним процесима које има или може имати штетне последице на квалитет животне средине и здравље људи. Загађење можемо поделити на оно које смањује квантитет и оно које смањује квалитет животне средине и природних ресурса. У прву групу спадају: појава киселих киша, хемијско загађење вода, емисија гасова стаклене баште итд. У другу групу спадају сва загађења која смањују биодиверзитет, здравље живог света, квалитет ваздуха, воде и земљишта итд. Загађење се још може поделити према компонентама животне средине, према начину загађивања, природи загађења и зони утицаја. Извори загађења животне средине могу се поделити према следећим критеријумима: начину постанка, мобилности, просторној расподели, итд. Загађујуће материје се деле према природи загађујућих материја, према могућности смањења загађења и физичком стању. Постојање великог броја различитих извора загађења као и великог броја и врста загађујућих материја, захтева препознавање, класификацију и систематизацију врста и извора загађења на једној територији, односно држави. Из тог разлога се саставља Интегрални катастар загађивача животне средине, који представља регистар систематизованих информација и података о загађивачима животне средине. То је јавна књига у којој се региструју све врсте загађивача са подацима неопходним за праћење стања, планирање и пројектовање и предузимање мера за заштиту животне средине. Из Интегралног катастра загађивача Републике Србије пронаћи податке о загађењу животне средине на локалном нивоу и након тога обавезно са ученицима

терену; - прикупља податке из различитих извора уз критичко сагледавање и доношење закључка; - разликује биодиверзитет од геодиверзитета; - идентификује и објашњава факторе који доводе до угрожавања биодиверзитета и геодиверзитета; - процењује негативан утицај појединих фактора на биодиверзитет и геодиверзитет у локалној средини; - наводи примере заштите биодиверзитета и геодиверзитета; - креира истраживачке задатке; - користи ИКТ приликом прикупљања информација и представљања резултата истраживања о геодиверзитету и биодиверзитету; - ради у тиму, размењује мишљење и учествује у акцијама очувања животне средине; - објашњава резултате истраживања повезаности геодиверзитета и биодиверзитета.	разговарати како они виде проблем и што је још важније, како виде решење проблема загађења. С обзиром на то да се као глобалне последице загађења животне средине издвајају ефекат стаклене баште, киселе кише, озонске рупе, ученици у групама путем панорама, стрипа или филма представљају њихове узроке. Појам, извори и врсте загађивања. Глобалне промене и глобалне последице. Озонске рупе и последице на животну средину. Смањење загађења од отпада.
ТЕМА 4: Биодиверзитет и геодиверзитет	
По завршеној теми ученик ће бити у стању да: - наведе изворе и последице загађења природне средине - разликује изворе и врсте загађења; - анализира из различитих углова утицај	Према Конвенцији о биолошкој разноврсности донетој на Конференцији УН о животној средини и развоју у Рио де Жанеиру 1992. године, биодиверзитет је дефинисан као „варијабилност међу живим организмима, укључујући између осталог копнене, морске, и друге водене екосистеме чији су они део; ово укључује диверзитет унутар врста, између врста и између екосистема”. Геодиверзитет је

загађења на живи свет; - разврстава изворе загађења; - истражи изворе загађења у локалној средини; - наведе примере последица стварања озонских рупа и других глобалних проблема на животну средину; - уочава узрочно последичне везе између глобалних и локалних проблема загађења и очувања природне средине; - уочи повезаност природних, социјалних и економских фактора у очувању животне средине; - креира решења за смањење загађења од отпада у оквиру пројеката; - користи методе и алате истраживања на терену; - прикупља податке из различитих извора уз критичко сагледавање и доношење закључка; - разликује биодиверзитет од геодиверзитета; - идентификује и објашњава факторе који доводе до угрожавања биодиверзитета и геодиверзитета; - процењује негативан утицај појединих фактора на биодиверзитет и геодиверзитет у локалној средини; - наводи примере заштите биодиверзитета и геодиверзитета; - креира истраживачке задатке; - користи ИКТ приликом прикупљања	географска разноврсност предела која је исказана геолошком грађом и морфолошким елементима и процесима. Осим стена, геоморфолошких облика и земљишта, у геодиверзитет се укључују и разни хидролошки и климатолошки процеси, под чијим утицајем се они модификују. Појаве и облици од изузетног значаја који су издвојени из геодиверзитета, чине геонаслеђе, због чега се штите као природна добра. Ту спадају геолошке, геоморфолошке, хидролошке, педолошке и посебне археолошке вредности које су настале у току формирања литосфере, њеног морфолошког уобличавања и међузависности природе и људских култура. Уколико постоји могућност требало би организовати посету Заводу за заштиту природе Србије или организовати предавања, презентације, креативне радионице, еко-играонице, прилагођена истраживања на терену, излете у природна добра, изложбе цртежа и фотографија, пројекције филмова и слично, чиме се код ученика развија свест о вредностима и значају природних ресурса, њиховом очувању у циљу изграђивања знања и вештина еколошки активних и одговорних грађана. Дефиниција биодиверзитета и геодиверзитета. Угрожавање биодиверзитета и геодиверзитета. Заштита биодиверзитета и геодиверзитета.
--	---

информација и представљања резултата истраживања о геодиверзитету и биодиверзитету; - ради у тиму, размењује мишљење и учествује у акцијама очувања животне средине; - објашњава резултате истраживања повезаности геодиверзитета и биодиверзитета.	
Напомена - Циљ СНА се остварује кроз низ међупредметних корелација (са биологијом, географијом, ликовном културом, информатиком, техником и технологијом). Изводиће се што чешће ван учионице у природном окружењу (школском дворишту или на неком другом терену), где ће ђаци самостално или у групама проучавати, прикупљати податке, осмишљавати и реализовати пројекте, а затим на часовима представљати резултате уз употребу ИТ или различитих ликовних техника. У току реализације програма планирана је сарадња са локалним институцијама, јавним установама, другим школама и удружењима. У зависности од потреба ученика и међупредметне корелације могуће је ротирати наставне јединице током године.	

УМЕТНОСТ	
Циљ: Циљ учења програма слободне наставне активности <i>Уметност</i> је да ученик развија вештине комуникације и сарадње, критичко и стваралачко мишљење, осетљивост за естетику, радозналост, мотивацију за истраживање и изражавање у различитим медијима као и одговоран однос према очувању уметничког наслеђа и културе свога и других народа.	
Исходи	Начин остваривања
ТЕМА 1: ТРАДИЦИОНАЛНА ВИЗУЕЛНА УМЕТНОСТ ШИРОМ СВЕТА	

На крају ове теме, ученик ће бити у стању да: • образложи значај традиционалне визуелне уметности за идентитет народа и појединца; • повеже карактеристичан артефакт са континентом и културом којој припада; • обликује ликовне радове са препознатљивим елементима одабране културе; • опише одабрани продукт визуелних уметности и процес његове израде; • пореди основне одлике традиционалне визуелне уметности два или више народа;	Ова наставна тема реализоваће се кроз 16 часова- 10 часова обраде и 6 часова утврђивања. Тема се односи на визуелне уметности широм света, а часови ће бити реализовани кроз истраживачке задатке које ће ученици добијати, подстичући се тако на самостални одабир извора информација и развијајући способности за одабир информација, за креирање презентација, за учење нових садржаја и занимљивости о којима на часовима редовне наставе нису већ учили. Ученици ће се упознати са визуелним уметностима широм света, у Аустралији, Новом Зеланду, проучаваће пећинско и зидно сликарство, тетоваже, уметност древних индијанских племена (Инка, Маја, Ацтека). О својим истраживањима ученици ће оставити писани траг у виду групних радова, радова у пару, презентација, скица и нацрта на основу којих су дошли до одређених резултата. У оквиру обраде уметности Индије, Јапана, Кине, ученици могу да израде традиционалне маске, а при обради словенске митолошке културе и традиције користиће се бројни извори из српске и светске литературе који ученицима пружају широк спектар могућности.
ТЕМА 2: ТРАДИЦИОНАЛНА МУЗИЧКА УМЕТНОСТ БАЛКАНА И СРБИЈЕ	

По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да: • објасни значај и улогу културног наслеђа; • објасни главне карактеристике традиционалне музике на простору Балкана и Србије и њихов међусобни утицај; • прикаже елементе прожимања традиционалне музике различитих народа на простору Балкана на музичким примерима; • презентује традиционалну музику карактеристичну за различите крајеве Балкана и Србије; • прикаже начине очувања музичког културног наслеђа;	Ова наставна тема реализоваће се кроз 10 часова – 6 часова обраде и 4 часа утврђивања. Ученици ће приликом обрађивања ове теме прикупљати информације о музичком културном наслеђу, повезујући информације са знањем које имају из музичке културе и народне књижевности. Користећи различите изворе, ученици ће моћи да истражују музичку традицију на Балкану и да о томе израде пројекат који би се могао презентовати пред ученицима наше школе. У обради ове теме користиће се групни рад и рад у паровима; истраживачке и дијалогске методе, а часови утврђивања биће презентовање обрађених података до којих су ученици дошли. Ученици ће тако моћи да представе традиционалне инструменте (фрула, добош, флаута), певање, игре (обредне, обичајне, све до народног кола), народну ношњу, обичаје. Све ове појаве могу истраживати из угла народне књижевности, а додатно истраживети обичаје и традицију осталих балканских народа путем различитих извора: интернет, предања, легенде, митови, телевизија, радио.
ТЕМА 3: МОДЕРНО ДОБА И МУЗИКА	

По завршеној теми ученик ће бити у стању да: • објасни како савремене технологије утичу на развој музике; • презентује начине промоције музичких дела и догађаја; • прикаже примену музике у другим уметностима; • истражи и објасни шта је музичка критика и која је њена улога; • аргументовано искаже утисак о слушаним делима. • комуницира учтиво, јасно и аргументовано уз уважавање различитих мишљења, идеја и естетских доживљаја; • проналази, самостално и у сарадњи са другима, релевантне податке и информације користећи савремену технологију; • учествује активно, према сопственим способностима и интересовањима, у истраживачком и радионичком раду.	Ова наставна тема реализоваће се кроз 10 часова – 6 часова обраде и 4 часа утврђивања. На овим часовима ученици ће истраживати како су повезане савремене технологије и музика. Могу се бавити питањима развоја електронске музике и како је и зашто дошло до развоја такве врсте стварања музике. На часовима обраде говорићемо и о томе шта је маркетинг у музици. Ученици ће сами истраживати развој обима музичких производа и зашто је непходан музички маркетинг, да ли је то потреба која премошћава ниво квалитета у музици или је то свакодневни тренд у 21.веку. Примењена музичка уметност ће бити једна од интересантних области у оквиру ове теме. Ученици ће користити доступне изворе информација како би презентовали примењену музику и њен значај у данашњици. Музичка критика и интервју ће бити области о којој ученици могу да стекну одређене информације путем интернета, телевизије или у радио емисијама. Целокупни програм је замишљен као низ активности ученика који ће самостално, на основу истраживачких задатака, бирати основне представнике одређене области и направити одређени приказ својих сазнања. Задатке ће испуњавати групно или у пару, а резултате рада и истраживања ће представљати у одељењу или пред већим аудиторијумом.
---	--